REDACȚIUNEA, Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate se primesc la Administrațiune în Brașov și la următoarele BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf. Nax. Augenfeld & Emerich Lessner. Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger. Eckstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 46.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov: Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un exemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 252. — Anul LXXI. Brașov. Vineri 14 (27) Noemvrie 1908.

De ce ne merge așa de rău?

Dela Românii noștri din aceste țări primim vești rele din toate părțile. Ni-se jăluesc oamenii: că ne merge rău și stăm rău.

Aceasta nu e lucru puțin pentru un popor atât de mare, de milioane de suflete ce ocupă partea cea mai mare a vastului teritoriu dintre Tisa și Carpați. Și fiind așa, se plătește, credem, să ne punem odată întrebarea serioasă, care e cea dintâi și cea mai gravă cauză pentru care ne merge așa de rău? Să ne cugetăm la toate și să cumpănim bine, cu totul nepărtinilor și făr' de cea mai mică crutare a amorului nostru propriu, cine poartă vina mai întâi pentru aceasta tristă și dureroasă stare de lucru?

Cei mai mulți vor aștepta să începem să înșirăm aici toate nenorocirile și toate pacostele câte au dat peste capul nostru din timpurile vechi pană în ziua de azi; vor aștepta să arătăm cât de rău voitori sunt adversarii noștri seculari față cu interesele cele mari ale vieței și ale desvoltărei noastre naționale și cât de nemiloase sunt prigonirile lor. Dar destul le auzim aceste plângeri și destul răsună prin toată țara acuzațiunile ce le ridică luptătorii pentru cauza noastră sfântă în contra tuturor acelora, cari cu intențiune și cu rea voință țintesc la nimicirea naționalităței noastre.

Cine nu recunoaște că astăzi deputații naționaliști români, fac să răsune și în dieta ungurească glasul de protestare contra fărădelegilor și nedreptăților asupritoare, ce se ridică și se aude din toate părțile și prin toate ținuturile locuite de Români? Cine de altă parte nu va trebui să se bucure de lupta curagioasă ce o poartă ziaristica românească dela noi în contra abuzurilor de putere și a volniciilor nesfârșite ale ocârmuirei unguresti? Putem cu conștiința liniștită zice, că în direcțiunea aceasta, față cu adversarii străini de neamul nostru, să face mult deși poate nu tot ce ar trebui să se facă. De vom arunca însă o privire înăuntrul zidurilor, în tabăra cea mare a națiunei noastre, nu putem fi tot așa de mulțumiți cu aceea cum se poartă lupta împotriva inimicilor interni, adecă a inimicilor din cetatea sau tabăra noastră proprie.

Degeaba vom striga noi și vom da alarm ori de câte ori se mișcă ceva suspect în tabăra inimicilor externi, dacă nu suntem în stare să luăm măsurile de lipsă ca să ne curățim odată holdele de polomida stricăcioasă și să ne asigurăm terenul pe care stăm, și care formează baza operațiunilor noastre de luptă, de orice surpriză și sguduitură iar cetatea să ne-o ferim de trădare.

Se plâng amar luptătorii noștri pentru drept și dreptate că nu găsesc sprijinul ce ar trebui să-l aibă mai ales când dușmanul e așa de tare și număros. Se plâng de altă parte și luptătorii noștri pentru școala și cultura națională, că de multe-ori ostenesc în zadar, deoarece servilismul, egoismul și lașitatea prea multora li se pune în cale ca o buturugă, peste care nu mai pot trece, și care nu-i lasă să poată birui în învălmășeala cu adversarii neamului.

Nu este popor în tot întinsul acestei monarchii care să desfășure atât de puțină energie contra elementelor și a oamenilor slabi din sânul său în scopul de a-și face rânduială în casa proprie, de a și-o curăți de tot ce poate să-i fie stricăcios, punând la locul lor pe cei slabi și trădători ca să nu mai poată strica, turburând pacea și armonia dintre noi și încurajând pe dușmani în nizuințele lor cutropitoare.

Se miră lumea românească că nu mai putem isbuti cu nimic, că n'avem nici un succes în urma stăruințelor și a jertfelor noastre și că dușmanii cauzei noastre naționale românești în loc de a se mai liniști devin pe zi ce merge mai îndrăsneți și mai provocători. Și totuși când se fac desbaterile cele mari și lungi în dietă, aproape nu trece nici o zi fără ca să se ridice câte unul dintre deputații naționaliști români spre a lua în apărare ținta dreaptă și cinstită a luptătorilor noștri.

De multe-ori însă, pe când vorbesc mai aprins deputații români, adversarii dela putere surâd. De ce? Puteți voi striga cât vreți, își gândesc ei, noi avem vreme să așteptăm păn' ce dezertorii și rătăciții voștri de azi vor deveni legiune. Ori cele ce se petrec în nenorocita graniță bănățeană nu-i încurajează pe adversari în tendințele lor? Și ce se face și cum se lucrează la noi spre a nimici odată această polomidă?

Aveți milă și nu ne siliți a răspunde. Țineți minte numai frați Români, că de aceea ne merge așa de rău, fiindcă nu știm să ne curățim holda, nu știm să facem rânduială în casa noastră.

La fondul jubilar al »Gazetei«.

Viena, 25 Noemvrie 1908. — (Telegramă). Cu prilejul jubileului d-lui Dr. Sterie *Ciurcu* societatea *„România Jună“* donează fondului ziariștilor 50 (cincizeci) coroane.

Coriolan Pop,
președinte.

Din dieta ungară.

Desbaterea budgetului. — Legea vinului.

Miercurea trecută s'a început în dieta ungară desbaterea budgetului statului pentru anul 1909.

După ce raportorul comisiei a prezentat proiectul, a luat cuvântul oratorul general al majorității contele *Batthyany* Tivadar. Acesta văzându-se în fața grelei probleme de a trebui să apere și sprijinească un lucru mare fără de a avea, în situația compromisă de azi a partidului independist, argumentele necesare, s'a folosit și el de șiretlicul, de care se folosesc oligarhii dela guvern întotdeauna, când au lipsă să-și acopere slăbiciunea: s'a apucat să îmblătească iarăși la *chestia naționalităților*.

Mai ales Românii — a zis contele B — se tot plâng că li-se face nedreptate Dar să vedem, cum tractează *România* cu Maghiarii, și cum tractează *Ungaria* cu Românii. Dep. Maniu a zis anul trecut că în România se purcede loial cu Maghiarii. Dar uite că toții Maghiarii deacolo trebue să invețe *istoria română*. Și nici n'am nimic în contra la asta. (Ba bine că nu! — Nota cul.) Uite că în România cine-i cetățean român e Român, și nici nu se face deosobirea de naționalitate. Și totuși dacă deschidem o carte de curând apărută a canonicului C. Anner vedem, că în Moldova locuiesc într'o grămadă 65000 de Maghiari.

Să vedem cum sunt stările *bisericești* și *școlare* la acești cetățeni. Aproape fără excepție acești Maghiari sunt catolici, fiindcă Români catolici nu prea sunt, dieceza de Iași e aproape întreagă compusă din poporeni maghiari. Dar credeți că li-s'a dat episcop maghiar? Nici vorbă. Li-s'a adus un Italian. Dar în Ungaria toți Românii au episcopi români. Deci constatez, că suntem mai loiali decât România. Cu școlile, în cari umblă Maghiarii din România tot așa stă lucru. Cât de liberală e România se poate vedea și deacolo, că Grecii au fost siliți să fugă din ea și să-și redacteze foile la noi în Satulung.

Brediceanu: Redactori maghiari fost'au vreodată pedepsiți în România?

Batthyany: Redactorii maghiari știu să stimeze drepturile statului.

Lucaciu: O să cetesc ce zic jurnaliștii maghiari despre ospitalitatea României.

Batthanyi urmează: De multe ori ziceți, că în Austria s'au dat deja drepturi, deci trebue să se dea și în Ungaria. Dar, d-lor, am voit să merg astăvară în Boemia, și câțiva cunoscuți m'au sfătuit să nu merg, că cetățeni germani și cetățenii boemi se amenință cu revolvere. A cere ca și'n Ungaria să se creeze stările din Austria, e a cere sinucidere. Deci eu zic, d-lor, să nu vă plângeți așa de mult, și să nu refuzați drepturile ce vi-le dăm, și dreapta pacinică ce v'o întindem și atunci mai mult veți putea ajunge.

Ori-cine va ceti cele zise de contele Batthyany, se va convinge că ele sunt cu totul lipsite argumente și va înțelege, că groful nu de aceea a adus din nou pe tapet problema naționalităților, ca s'ajute la deslegarea ei, ci ca să mai dea nește ovăs patriotic cailor obosiți, cari trag la teleaga de triumf a coaliției.

In contra budgetului și totodată răspunzând la însemnările contelui Batthyany, au luat cuvântul deputații naționaliști Dr. *Vaida* și C. *Brediceanu*. Când s'a ridicat la cuvânt dep. Vaida, Săcuiul Nagy György și descreeratul Markos Gyula au început să strige ca niște cociși:

— *Nu-l ascultăm pe omul ăsta de nimica*!

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Un popă mincinos și impertinent*,

de Iosif Sterca Șulușu.

(Fine.)

Dar ca popa Băiaeșan să-se facă cu desăvârșire de bajocură, ascultați ce stupidități îndrugă, cari n'au nici o legătură cu obiectul despre care a fost vorbă până aci. Dânsul zice: »Fiindcă dl Șulușu ne mai spune în memoriul d-niei sale part. II. că mergea adesea la șteampurile domnillor lor la Isbita, însă din întâmplare (auzi acolo!) trece cu vederea istorisirea acvirării acelei proprietăți, ca o întâmplare din Isbita știu eu să i-o spun: După ce domnul Ioan Șulușu, fost administrator regiu de pădure, numit de către popor »controlorul«, tatăl autorului memoriului din cestiune, făcu cauză comună cu mai multe famili maghiare alese din Abrud, s'a vârât în băile Buciumanilor, cari pe timpurile acelea deveniseră bunișoare prin munca bietului băeș, (auzi prostie: munca băeșului a produs aurul; ori cât vei munci, unde nu-i aur, nu vei găsi. E un ce notoric că străbunii mei cu mai mulți secoli înainte au fost mari proprietari de mine în Bucium și Roșia; până în ziua de azi numele tatălui meu se găsește ca proprietar la renumita mină »Szentkereszt,« iar acum Băieșan nu se rușinează să zică că: tatăl meu, cu ajutorul mai multor Maghiari fruntași s'a *»vârât«* în minele din Bucium). »Acum firește trebuiau și steampuri, continuă Baieșan, condițiunea primă de viață a unui băeș. Ce face d-nul Șuluț? Se lipește de un locuitor din Bucium-Isbita, cu numele Floca Alexandru (adecă domnul se, »lipește« de slugă, de iobagiu; minte de om matur... nu-i așa?) îi promite multe de toate numai să-l lase să-și clădească șteampuri lângă ale lui, cea mai mare promisiune era, că-l va face stempar până la moarte. Aci e de însemnat că proprietatea aceasta de steampuri era a celor 4 locuitori din Isbita, cari după ce-și clădi d-l Șulușu steampurile, neputându-și exerța dreptul lor, fuseră siliți a se depărta de voie bună. (Curioasă *silă*, ce o faci de *voie bună*). Unul dintr'ânșii, anume Iancu Nicolae, până în ziua de astăzi nu mai are steampuri, condițiunea primă de viață a unui băeș. Să tac apoi, că unul din erezii d-lui Ioan Șulușu, de nu cumva chiar d-l Iosif Sterca Șulușu, cam de vre-o 5—6 ani, autorizase pe o persoană distinsă din Bucium cu vinderea acelei proprietăți, ceea ce s'a și întâmplat. In urma vinderii, biata orfană, numită de d-l Șulușu în memoriul partea II. »fata cea gușată a stemparului domniei lor« numai după un proces formal înaintea judecătoriei cercuale din Abrud se putea pune în posesiunea unei a 4-a parte din dreptul ce-l avuse mai înainite. Oare d-le Șulușu și aceasta să fie iubire a poporului român«.

Repet: nu știu, am de a face cu un nebun, sau a scris în stare de beție? Un singur cuvânt nu-i adevărat. Confundă pe tatăl meu cu Iosif Wohlhird, administrator reg. silvanal, și zice că poporul 'l numia »controlor«. Nu cred că afară de popa Băieșan să existe în Isbita încă un om așa mărginit, ca să nu știe a cui iobagi au fost acele comune și cine au fost superiorii lor, oficiile sub a căror ocârmuire au stat. Controlor era tatăl meu la oficiul spanal cameral regesc. Dar pe tatăl meu trebuia să-l cunoască tot insul, care nu era lovit cu leuca, pentrucă tatăl meu a fost în a. 1848/9 tribunul acelor comune în care a lăsat să se fabrice legendarele tunuri de lemn precum se dovedește prin corespondențele tatălui meu cu tribunul Corcheș și cu Avram Iancu, publicate în Memoriul meu partea a VI-a pag. 22.

Se poate ca numai Băieșan, »fiul Isbitei,« precum se numește el în pamflet, să nu știe nici atâta, că între acei glotași în fruntea cărora tatăl meu, la rugarea lui Iancu, a întreprins și a cucerit șanțurile apărate de honvezi, au fost și Buciumani. Advocatul Gherasim Candrea istorisește în mod plastic în epistola sa publicată în Memoriu la pag. 145, pățaniile unui băiat din Bucium, cu numele Costandin, în vârstă cam de 16 ani, care în acea luptă crâncenă a fost rănit. Acest băiat curagios a fost îngrijit și alimentat la casa noastră timp îndelungat. Dupăce i-s'a scos glonțul din trup, vindecat s'a întors deplin sănătos la Bucium.

In partea a 4-a a Memoriului meu retipărită din »Observatorul« lui Barițiu în a. 1881 cu titlul »La a. 1784 și la a. 1848« am documentat cu diplome împărătești, cu decrete guverniale, cu sentințe ale tribunalelor din anii 1784—1849, că străbunii mei au luptat în fruntea poporului din Bucium și celelalte comune iobăgești pentru emancipare, din care cauză au suferit martiriu.

---

*) A se vedea în Nr. 247 al »Gaz. Trans.« dela 7 (20) Noemvrie 1908.

— *Ar trebui aruncat afară nemernicul!*

Şi întreagă ceata coaliţionistă a părăsit sala *împreună cu cei doi deputaţi saşi* prezenţi în dietă. (Destul de ruşine! — Nota Red.) Dep. Brediceanu, Lucaciu, Polit şi câţiva Croaţi s'au postat în jurul lui Vaida, ear acesta a început a-şi rosti cu vervă discursul, în care se cuprinde răspunsul demn la vorbirea obraznică a grofului Batthyany, şi părerile poporului românesc privitoare la politica greşită ce o urmează azi stăpânitorii zilei în Ungaria şi la rolul, ce-o să-l joace poporul românesc în istorie.

Dep. A. Vaida a spus între altele următoarele mari şi nerăsturnabile adevăruri:

„Contele Teodor Batthyányi aminteşte de-o mână dreaptă, ce ni-se întinde cu intenţii pacinice. Ce e drept n'a concretizat în ce înţeles o ia asta, dar noi din partidul naţionalist n'am prea putut observa în trecut o astfel de procedere din partea majorităţii, care să ne îndreptăţească s'o luăm asta în serios, şi anume să credem că în partidele din majoritate ar fi voinţa şi hotărîrea de-a ne întinde mâna de 'mpăcare. Este deci firesc dacă eu cu acea parte a vorbirei d-lui deputat, care aminteşte aceasta, nu mă pot ocupa mai intensiv, fiindcă lipseşte baza concretă pentru a-o face.

»Ni-s'a părut foarte curios, că d-nul deputat ni-a stat înainte cu România. Asta de altcum e un obiceiu vechiu, că nu noi, ci partidele din majoritate aduc ca exemplu România, arătându-ne o sau ca exemplu de urmat — cum a făcut la timpul său d-l deputat Éber A., care ne-a prezentat ca model stările sanitare din România — sau apoi vă provocaţi la România şi ne arătaţi, că acolo Maghiarii au o soarte mai tristă, decât Românii aici, ca şi când prin aceste pilduiri ni-s'ar uşura soartea, sau noi am afla vre-o mângăiere în ele.

»România îşi va apăra ea însaşi reputaţia, nu este lipsă să i-o apăr eu cu modestele mele puteri; nici nu mă simt chemat la asta. Numai pentru aceea mă ocup de chestia asta, fiind-că nu înţeleg ce legătură are asta cu aceea, că soartea noastră aici e bună ori rea? Căci cu totul alta e poziţia maghiarimei din România, decât a noastră. Maghiarii au imigrat acolo încetul pe 'ncetul, după-ce România deja de mult îşi întemeiase constituţia şi, cu escepţia câtorva sate, nu este poporaţiune autohtonă; noi dimpotrivă suntem aici de aproape 2000 de ani, suntem locuitori autohtoni, suntem 3 milioane, aşadară deja pe baza proporţiei noastre numerice avem dreptul, pe baza dreptului natural, să trăim aici şi să pretindem, ca să ne 'mpărtăşim de drepturi cetăţeneşti egale cu ale celorlalte naţionalităţi.

»Insă fiindcă Dvoastră vă place să vă provocaţi într'una la drepturile istorice, trebue să vă aduc aminte, că poporul nostru român şi popoarele slave au şi dreptul istoric de a exista în această ţară, căci şi strămoşii noştri au luptat la timpul său în răsboaiele rakoczyene, şi ei şi-au vărsat sângele în lupte cu Turcii, şi sute de mii este numărul acelor Români şi Slavi, cari servind în oştile habsburgice au căzut pe pământ luptând pentru această monarchie. Popoarele noastre au fost acele, cari locuind la marginile ţării, au trebuit să aducă în totdeauna cele mai mari jertfe pentru apărarea ţării. Aşadară noi *nu* suntem un astfel de element ca cel maghiar imigrat în România, ci suntem element autohton în ţara asta.

Un discurs tot atât de inimos a rostit şi dep. *C. Brediceanu*, arătând între altele că întreaga politică a guvernului, ceea-ce o dovedeşte şi proiectul de budget, nu corăspunde simţămintelor, ce le au popoarele acestei ţări, şi prin urmare Românii n'au altceva de făcut decât de-a căuta punctele de întâlnire şi atingere între diferitele popoare.

»*Noi cu toţii*, a zis dep. Brediceanu, *luptăm pentru apărarea naţionalităţii noastre, şi dacă Dvoastră din patriotism ne-o atacaţi, să ştiţi că nici-odată nu va fi bună înţelegere între noi. Noi ne vom alipi de naţionalitatea noastră şi vom pretinde ştergerea tuturor instituţiunilor de stat, cari opăcesc desvoltarea naţionalităţii noastre şi nici-odată nu ne vom supune acelei politice de maghiarisare!... Noi niciodată n'am cerut fărâmături din graţia Maghiarilor şi nu le vom cere nici-odată. Noi dorim o înţelegere conştientă, cinstită, bazată pe recunoaşterea şi respectarea reciprocă a drepturilor popoarelor. Aceasta este mâna noastră de pace. Fiindcă însă politica guvernului e contrară acestei nizuinţe, declar că nu primesc budgetul*«.

*

In şedinţa de Luni dieta ungară, întrerupând desbaterea bugetului, a votat *noua lege a vinului,* care are de scop îmbunătăţirea art. de lege XXIII din 1893 referitor la falsificarea vinului. Contra acestui proiect a vorbit dep. naţionalist slovac *Ivânca*, spunând între altele că guvernul este condus la împărţirea viţelor de vie de consideraţiuni de partid.

In următoarele dăm câteva din cele mai de căpetenie dispoziţiuni ale nouei legi:

Conform *§. 1* sub numirea de vin este a se înţelege acea beutură spirtoasă, care a fost produsă prin fermentare exclusiv din mustul strugurilor. Aceasta stă în contrast cu §. 34, care recunoaşte şi vinul de poame şi îngădue prepararea acestuia. *§. 2* stabileşte mijloacele ce se pot întrebuinţa la manipularea vinului. Anume va fi iertat a condensa mustul prin ferbere, a afuma mustul şi vinul cu pucioasă, a-l desacri, a-i îmbunătăţi coloarea, a'l descolora, a'l înprospăta cu accid carbonic, înteţi cu ferment de vin, a'l strecura, a'l înferbânta, al amesteca cu alt vin, — dar la toate aceste operaţiuni este permis a se face uz numai de acele proceduri şi numai de acele materii, pe cari le indică proiectul de lege. Totuş conform §. 3 şi a celor următori, se îngădue în cazuri anumite adăugarea de alcool şi îndulcirea. Punerea de zahăr în must în genere nu, se îngădue, sau de regulă este oprită. Fiindcă însă sunt şi astfel de ani excepţionali, în cari, din cauza umblării nefavorabile a timpului, cantitatea de zăhar natural a mustului rămâne asa de slabă. că vinul din acel must ar fi aproape imposibil de a se bea, proiectul de lege s'a îngrijit că în astfel de cazuri excepţionale să se poată face îndulcirea corăspunzătoare a mustului, cerută de cătră partida respectivă şi îngăduită deosebit, cu anumite condiţii. In genere e oprită şi adaugerea de spirt în scop de a spori alcoolul. Dar, fiindcă la manipularea vinurilor defectuoase şi bolnave, la pregătirea unor anumite mijloace pentru limpezirea vinului ş. a., întrebuinţarea spirtului nu se poate încunjura, proiectul de lege îngădue întrebuinţarea spirtului, însă cu restricţiunea, că cantitatea de spirt ce e de a folosi spre acest scop, să nu poată depăşi un anumit procent de capacitate. Un capitol deosebit se ocupă de protecţiunea *vinurilor de Tokay*, care conţine dispoziţii foarte stricte şi opreşte hotărât punerea de zăhar în ele, condensarea lor etc. şi pune capăt abuzului, că vinurile aduse din alte regiuni în regiunea dela Tokay să se vânză sub numele de vinuri de Tokay.

Din capitolul III merită atenţiune deosebită regularea cestiunii *vinului de tescuină*, care se va putea consuma numai la casă, în cantitate de cel mult 10 hectolitre la an, adăugându-i-se numai apă, nu şi zăhar, şi numai acelora îngăduindu-li-se pregătirea vinului de tescuină din producţiunea proprie, cari n'au vie de mărime peste 2 jug. cat., dacă nu se ocupă cu negoţul de vin şi cârciumăritul. Nu e permis în nici o împrejurare a pune în comerciu vin de tescuină.

In capit. IV se înşiră *dispoziţiunile penale.* Aceste sunt de trei feluri: Cea mai grea este închisoarea dela 8 până la 3 luni şi pedeapsă în bani dela C. 10 până la C. 1000. In categoria a doua urmează pedeapsa cu închisoare de 3—15 zile şi în bani dela C. 10—600. In categoria a treia este pedeapsa în bani dela C. 10—600.

In capitolul ultim se prevede un organ nou în scopul executării legii. Aceştia sunt comisarii de vin (controlorii). numiţi de ministrul de agricultură, şi cari vor fi îndreptăţiţi a cerceta oricând localităţile din cercul lor de activitate şi a lua probe din vinurile şi materiile bănuite.

O intervenţie pentru Evreii din România. Marele ziar parizian »Le Temps« publică într'un apropiat număr următoarea telegramă trimisă de corespondentul său din Berlin:

»Comitetul asistenţei israeliţilor germani s'a adresat oficiului imperial al afacerilor străine pentru a-i cere intervenţia în favoarea evreilor din România, în cazul unei noui conferinţe balcanice, România nerespectând, după afirmaţia lor, articolul 44 din tratatul dela Berlin. Ministeriul afacerilor streine al cancelariei germane a răspuns printr'un refus motivat de faptul că dacă o conferinţă se întruneşte, Germania e de părere a se restrânge programul ei la cestiunile pe cari ultimele evenimente le-au adus la ordinea zilei şi că în afară de aceasta Germania nu voeşte să ia iniţiativa întocmirii acestui program«.

Această ştire ziarul »Viitorul« o comentează în următorul mod:

Evreii din afară ca şi cei din ţară trebue să înţeleagă că cestiunea evreiască e de ordine internă şi că ea nu poate fi rezolvită decât la noi şi de noi. Incercările lăturalnice de intervenţii ca aceea despre care este vorba nu pot în nici un caz folosi Evreilor din ţară. Ar fi în orice caz interesant să se ştie dacă există vre-o legătură între evreii de aici, cari pretind calitatea de cetăţeni români, şi comitetul evreesc din Berlin, care ar dori mult să creeze greutăţi României în cazul unei conferinţe internaţionale.

Suprimarea Constituţiei în Persia. Din Teheran se anunţă, că a fost citită şi afişată în toate moscheile din Capitală o proclamaţie de următorul conţinut: »V'am promis convocarea parlamentului pentru ziua de 14 Noemvrie şi eram gata să realizăm această promisiune; dar reprezentanţii poporului ne-au declarat că nu primesc Constituţiunea şi că poporul ne-a rugat să nu convocăm nici un parlament; ne-am hotărât să examinăm aceste dorinţe«. Urmează proclamarea adresată clerului, care sună astfel: »Ne-aţi declarat că instituţiunea parlamentului este o provocare în contra legilor islamului; ne resemnăm la această deciziune şi hotărâm că parlamentul nu va fi convocat; dar am dat ordin ca justiţia să fie respectată«.

„De pe marginea Săcuimii.“

— Cestiunea şcoalelor. —

Acei Români de pe marginea Săcuimii cari se cugetă serios la cestiunea însemnată a susţinerii şcolilor noastre, aşteptau cu ardoare proiectatul sinod de toamnă al preoţimii precum şi a mirenilor ce era să se ţină în Niraşteu. Dar sinodul mixt atât de mult dorit nu s'a ţinut.... Cauza este lipsa totală de îngrijire, cu privire la soartea românizmului ce planează peste inimile conducătorilor acestui tract al Mureşului.

Preoţimea chemată a fi în fruntea acestei mişcări se vede că nu şi-a îndeplinit chemarea sa, şi mai ales protopopul tractual. Odată făcută propunerea de a se ţinea sinodul mixt, n'ar fi trebuit să se treacă peste ea aşa uşor la ordinea zilei. Dar aşa suntem noi! Lucrurile mici le desbatem, le umflăm până ajungem la ceartă, iar lucrurile cari ar trebui să ne preocupe mai cu deadinsul, le trecem uşor cu vederea.

S'a ţinut însă obicinuitul sinod preoţesc la care aceia cari au stăruit pentru sinodul mixt, l'au luat la refec pe conducătorul tractual, care nu a respectat dorinţa majorităţii. S'au vorbit multe la acest sinod şi despre şcoale, şi s'a primit în principiu propunerea unui membru, ca parochiile cari susţin şcoli cu ajutor de stat, să contribue cu câte ceva la susţinerea şcolilor din parochiile unde nu capătă, respective nu cer ajutor. Asta ar fi frumos dar abia cred că se va realiza vreodată!...

S'a primit totodată propunerea, ca să stăruiască pe lângă consistor, ca în timpul cel mai scurt posibil să se concheme un *congres mixt al tuturor dieceselor gr. catolice, care să hotărască ce e de făcut cu şcolile!* Ş'asta ar fi bună, mă tem însă că conzistorul din Blaj care dă semne de un mare conservativism când e vorbă de a avea şi mulţimea glas în afacerile ce o ating de aproape, va pune *ad acta* întreaga afacere.

Nu aflu cuvinte cu cari să descriu groaznica nepăsare a mai marilor bisericeşti în aceste vremi viforoase pentru neamul românesc dintre Tisa şi Carpaţi, *îi asigur însă că obştea românească, aceea obşte care e silită să tacă şi să plătească, este sătulă până în adâncul inimii de aceasta stare a lucrurilor, şi istoria va înfiera cu vorbe nemiloase pe toţi aceia, cari o silesc să-şi pololească şi să înghită amarurile, cari le ţine în suflet de atâta vreme.* Un mai mare rău nu-mi pot închipui ca acela, când cineva înăbuşeşte avântul unui neam pornit spre a se mişca şi a da semne de viaţă, care avânt, preţuit după cuviinţă, ar putea să ne aducă foloase de nepreţuit!...

* * *

Imi vine cu greu a descoperi aceste triste stări şi dacă o fac, cauza este că doresc însănătoşarea stărilor bolnave în

---

Cetiţi mai ales pagina 1—41 şi vă veţi convinge, ce mare ruşine au păţit toţi câţi au încercat să cocoloşească cu fraze stupide adevărul istoric.

Eu dela moartea tatălui meu întâmplată în a. 1858 mai mult în Abrud n'am fost. Noi fraţii minele nu le-am cultivat, prin urmare nici trebuinţă de steampuri n'am avut.

Din capul locului am văzut că toată zama asta lungă şi stupidă, nu poate fi alta decât o nouă imfamie din partea lui Băieşan; neavând eu însă nici măcar idee despre acest lucru, m'am adresat cu rugarea cătră d-l Dr. Laurenţiu Pop, advocat în Abrud să cerceteze această afacere şi să binevoiască a-mi împărtăşi rezultatul.

Domnul Dr. Laurenţiu Pop, îmi trimite următorul răspuns:«

Abrud, în 13 Octomvrie st. n. 1908.

Mult stimate D-le!

»La epistola d-voastră din 25 a l. t. am onoare a vă comunica următoarele:

In registrele cari se află în archivul judecătoriei cercuale din Abrud, nu ocură nici un proces de care aminteşte preotul Nicolae Baieşan în Bucium — Izbita. — Despre împrejurarea aceasta am şi cerut atestat, pe care îl alătur. Observ, că în archiva de aici sunt păstrate actele şi documentele numai dela 1872 încoace; documentele mai vechi au fost trimise la tribunalul din Alba-Iulia.

Archivarul de aici este om vechiu la judecătorie şi cunoaşte foare bine împrejurările din munţi. — Cunoaşte familia »Floca«, despre care face amintire autorul articolului, şi ştie cu siguranţă, că la compunerea cărţilor funduare — prin 1870—71 — familia Floca avea steampuri lângă casă, şi că *steampurile sunt ale lor până în ziua de astăzi!*

Proces pentru proprietatea steampurilor nu a fost, dar ei au fost împrocesuat pe un alt proprietar de steampuri care făcuse ceva ridicătură la gat, astfel că la steampurile lui venea apă mai multă; rezultatul procesului a fost, că respectivul a trebuit să tocmească gatul în starea cea veche.

Dealtcum *familia Floca a avut 2 rânduri de steampuri*, dintre cari un rând *l-a vândut Floca Ana în 1885* lui Ionuţiu Ioan lui Simion, celalalt rând de steampuri *şi acum este întabulat pe Floca Alexandru* din Bucium-Isbita, (protocolul cărţii 1450 A. † 1).

Despre proces între familia Sterca Şuluţu şi familia Floca, nu-şi aduce aminte nimeni, dintre oamenii mai vechi de pe aici.

Observ că în registrele cărţii funduare ale comunei Bucium (făcute în 1871) nu ocură ca proprietar nimenea cu numele Şuluţu, deci e evident, că deja în 1871, din familia D-voastră nu mai era proprietar de steampuri în comuna Bucium.

In articol se face amintire de Iancu Nicolae, un urmaş alui Floca Alexandru; am aflat însă 39 de proprietari cu numele »Iancu Nicolae,« deci nu se poate şti care ar fi identic cu cel amintit de dl Băişan. E deci evident, că întreg articolul din cestiune este o mistificare, fără nici o bază reală«.

Cu distinsă stimă:

Dr. Laurenţiu Pop m. p.

*

Bizonyitvány.

Alulirott ezennel igazolom, hogy néhai Şiuluţiu Sterca Jànos volt abrudbányai lakos örökösei, és »Floca« nevezetü egyén között, az abrudbányai kir. Jarasbiróság irattárában lévő 1872--1880-ig vezetett iktatókönyvben per nem fordul elő, illetve hogy a fennti iktatókönyvben ilyen per nincsen bevezetve.

Abrudbányán 1908 évi október hó 11-én.

(P. H.) *Ivanovics Ferencz* m. p.
irattárnok.

*

Primească distinsul Domn Dr. Laurenţiu Pop şi pe aceasta cale, sincera mea mulţămită pentru însemnatul serviţiu ce l-a făcut, nu ca advocat, ci ca un zelos Român, ce este, adevărului care este un puternic motiv spre a scoate în relief criminala intenţiune, pusă la cale cu falzificarea adevărului istoric în contra persoanei protopopului Tobias Amos şi a tatălui meu. Dacă eu aş fi murit fără să aflu despre aceasta blăstămăţie, s'ar fi găsit vre-un mişel, care să se provoace la pamfletul lui Băieşan şi să arunce cu tină în tatăl meu, sufletul operaţiunilor militare, care a contribuit la victoria armelor poporului român. Şi cine ştie dacă s'ar fi aflat omul care să-l apere, precum am apărat eu pe Avram Iancu.

Din parte-mi n'am să adaug nimic. Constat numai, că ziarele române zi de zi aduc exemple despre decadenţa în şirul cărturarilor români, între cari se găsesc

cari ne aflăm şi înlocuirea lor cu un nou avânt de viaţă.

Articolul de lege XXVII din 1907 începe a-şi arăta urmările sale funeste, mai ales acolo, unde îl aplică oamenii mici la suflet. Iar învăţătorimea din aceste părţi are parte de astfel de oameni, cari din pofta câştigului, sau pentru a se arăta în ochii inspectorului că-s mari patrioţi *fac şi aceea ce legea, şi aşa destul de diavolească, nu demândă.* Învăţătorimea din tractul Murăş şi-a ţinut adunarea de toamnă în Sântana de Murăş la 16 Nov. c. La această adunare mi-a fost dat să văd ceea ce am auzit mai înainte şi n'am crezut. La intrarea învăţătorimei în sala şcoalei s'au sculat elevii şi în loc de rugăciune au cântat cu toţii »Isten áld meg a magyart«, iar subinspectorul care era de faţă surâdea... A surâs că i-a plăcut, dintre învăţători încă au surâs, dar aceea nu pentru-că le-a plăcut, ci era surâsul omului desamăgit... Dar nu numai aceasta, ci bunul »patriot« *a întrodus pe motivul, că are ajutor de stat, în şcoala sa tot manuale ungureşti afară de religiune şi carte de cetire,* cu toate că legea nicăiri nu prescrie aşa ceva. Slugărnicia sau nepriceperea acestui învăţător este cu atât mai mare, cu cât în comuna Sântana, şcolarii toţi ştiu ungureşte, aşa că la el nu este motiv de a se teme că după 4 ani de şcoală nu vor şti elevii a se exprima ungureşte, cum zice legea.

Dar această boală este contagioasă, şi în acest despărţământ în cele mai multe şcoli domneşte starea asta, aşa că şcolile numai cu numele sunt confesionale, într'adevăr sunt însă şcoale de stat.. *Atrag deci luarea aminte a celor chemaţi asupra acestui pericol a celei mai groase slăbiciuni a învăţătorului numit, şi îi rog să cerceteze şi să vindece fără milă relele, până nu se vor întinde peste tot!* Căci ce înţeles are susţinerea şcoalei în acest chip?! *Legea prescrie că numai aprobate trebue manualele* celor 5 studii de ministru, *iar învăţătorii introduc manuale ungureşti!!??*

Cu astfel de uniformitate şi solidaritate mizerabilă se subsapă şcoalele confesionale precum şi existenţa învăţătorilor cari nu lucră la dorinţa inspectorului ci lucră după lege şi dreptate, *şi dela cari inspectorul pretinde ca încă să facă la fel!...*

Mă mângâi cu aceea că nu toţi învăţătorii noştri sunt astfel, căci dacă ar fi, ar trebui să desperăm. Eu cu totul altcum mi-am închipuit şi-mi închipuesc pe dascălul român şi dacă ar fi ast-fel nouă puţin ne-ar strica legea din 1907. Şi anume: eu cred că învăţătorul român ar trebui să fie sufletul neamului, în care să se concentreze toate aspiraţiile şi simţământul de iubire al naţiunii, ca aşa din sufletul său plin de aceste virtuţi, să verse şi în sufletele elevilor săi, şi fii naţiunii de mâne! Aşa am învinge, altcum suntem perduţi... Exemplu să le fie învăţătorul german...

»Depemurăş«.

STIRILE ZILEI.

— 13 Noemvrie v.

Conferenţe publice. Comitetul despărţământului I (Braşov) al »Asociaţiunii« a hotărât să iniţieze şi'n anul acesta conferinţe pentru inteligenţă. Ele se vor ţinea ca şi în anul trecut în *sala gimnaziului român din Braşov* la *oarele 6 seara.* Publicul e rugat să fie cât se poate de punctual. Înainte de Crăciun vor ţinea conferenţe D-nii: Nicolae *Bogdan,* profesor. Aurel *Ciortea,* profesor, Aurel *Bănuţiu,* directorul artistic al Societăţii pentru fond de teatru, Ioan *Prişcu,* preot, Alexandru *Bogdan,* profesor. *Duminecă în 16 Noemvrie st. v. va vorbi D-l Nicolae Bogdan despre proza lui Eminescu.* Ceilalţi conferenţiari vor trata cestiuni de fizică, teatru, teologie universală şi literatură. Intrarea e gratuită.

Turneul d-nei Agatha Bârsescu-Radovici. După absolvarea ciclului de trei reprezentaţiuni în Braşov d-na A Bârsescu va vizita zilele viitoare câteva din centrele mai mari româneşti din Ardeal, în cari, suntem convinşi, că marea noastră artistă va fi primită cu dragoste şi însufleţire. — Pentru turneul, pe care-l va întreprinde d-na Bârsescu prin Ardeal şi Ungaria cu acelaş program în limba românească ca şi în Braşov s'au fixat următoarele zile:

29 Nov. n *Duminecă: Blaj;* 1 Dec. n. *Marţi: Făgăraş;* 3 Dec. n. *Joi: Orăştie;* 5 Dec. n. *Sâmbătă: Haţeg;* 7 Dec. n. *Luni: Lipova;* 9 Dec. n. *Mercuri: Arad;* 12 Dec. n. *Sâmbătă: Caransebeş;* 13 Dec. n. *Duminecă: Lugoj;* 15 Dec. n. *Marţi: Oraviţa;* şi 19 Dec. n. *Sâmbătă: Abrud.*

Colonia română din Viena serbează mâne în 14(27) Noemvrie a. c. aniversarea de 60 de ani dela naşterea membrului său distins *Dr. Steric N. Ciurcu,* primul medic român în Viena, care a stat în fruntea mişcărilor culturale şi politice ale Românilor de acolo, părtaş al zilelor senine, neclintit în vremile de restrişte. Pentru a-i aduce prinosul de stimă şi de dragoste al tuturor, un comitet intim compus din d-nii: Alecsandru Lupu, general i. p. Dr. Lazar Popovici, Dr. Virgil Cioban, Mihai Popovici şi arhitect. Cesar B. Poppovits a stabilit următorul program:

Vineri în 27 Noemvrie 1908 st. n. la 12 oare a. m. o comisie va transmite jubilarului felicitările Românilor din Viena, şi va preda o plachetă comemorativă. In aceeaşi zi la 8 oare seara un banchet festiv în sala albă a restaurantului »Riedhof«, VIII., Schlösselgasse 14.

Din Sălagiu ni se scrie: Aici se fac pregătiri mari, ca în mod demn să se serbeze jubileul de 50 ani al preoţiei Rv. vicar al Silvaniei, *Alimpiu Barboloviciu.* S'a format un comitet constătător din preoţi şi învăţători în frunte cu protopopul Hidigului, A. Vicaş, ca să aranjeze serbările, ce vor avea loc în Şimleul-Silvaniei la 8 Decemvrie n. a. c. Va fi serviciu divin solemn cu mare azistenţă, gratulări din partea diferitelor corporaţiuni şi banchet. Serbările după cum se poate prevedea, vor fi la înălţimea vredniciei vicarului Silvaniei.

Deschiderea corpurilor legiuitoare române. Din Bucureşti se scrie: Nefiind încă gata noul palat al camerei deputaţilor, s'a decis ca solemnitatea deschiderei corpurilor legiuitoare să se ţină în 15 Noemvrie v. în sala de şedinţe a Senatului. Ca de obiceiu se va ţinea un Te-Deum solemn la Metropolie şi pentruca să aibă timp membrii parlamentului să sosească la oara hotărâtă la Senat, ceremonia se va începe cu o jumătate de oră mai de vreme: 10 jum. în loc de 11. Mesagiul tronului va fi cetit de M. S. Regele.

Cursuri de analfabeţi. Reuniunea învăţătorilor gr. cat. din Arhidieceza de Alba-Iulia şi Făgăraş, şi-a ţinut adunarea generală din a. c. la 6 Noemvrie n. în Blaj. Presidentul reuniunii, d-l G. Muntean, în cuvântul său de deschidere, îndeamnă învăţătorimea să deschidă cursuri pentru instruarea analfabeţilor. Învăţătorii iau asupra lor obligamentul de a deschide asemenea cursuri. Conzistorul metropolitan a fost rugat să provoace toate comunele bisericeşti ca să deschidă în timpul iernii cursuri pentru instruarea analfabeţilor, iar pentru a îndemna pe învăţători la executarea acestei hotărâri Reuniunea publică concurs pentru 10 premii de câte Cor. 30, pentru acei învăţători, cari vor putea arăta că au instruat mai mulţi analfabeţi.

„Timişana“, institut de credit în Timişoara a pus în vedere Reuniunii învăţătoreşti din acele părţi suma de Cor. 300 în scopul cursurilor de analfabeţi. Fie ca toate băncile, toate reuniunile, toate comunele şi mai ales toţi învăţătorii să-şi facă datorinţa faţă de aceste cursuri.

Numărul Românilor este evaluat, pe baza datelor oficiale scoase din »Almanahul de Gotha« şi din alte isvoare la minimum 12 milioane suflete — fără Macedoneni.

Necrolog. În 22 Nov. n. a încetat din viaţă după grele suferinţe preotul gr. cat. din Ghirişul-român *Ioan Blaga,* în anul al 55-lea de viaţă, al 30-lea de preoţie şi al 10-lea al văduviei.

— Luni în 23 Nov. a încetat din viaţă în Deva, după lungi suferinţe, văduva preoteasă *Maria Nicoară* n. Muntean în al 71-lea an al etăţii. Pe defuncta o deplânge fiul August A. Nicoara şi numeroase rudenii.

Odihnească în pace!

Feciorii de pe teritoriul oraşului Braşov, cari sunt născuţi în anul 1872 şi, fără a se justifica, nu s'au prezentat până acum la asentare se provoacă a se anunţa imediat la despărţământul militar al magistratului pentru a fi prezentaţi la timp comisiei de asentare. Aceşti tineri români sunt următorii: Ioan Peligrad, Stefan Chicomban, George Gociman, Nicolae Ardelean, Ioan Creţiu, Dumitru Şerban şi Aurel Dumitru Toronyosi.

Se caută meseriaşi români pentru comuna Rotbav (Veresmart), lângă Feldioara comitatul Braşovului — şi anume: un pantofar sau cismaş, un croitor şi un rotar. Cu informaţiunile necesare poate servi d-l George Fulea, învăţător în Rotbav (Veresmart), unde se află şi staţiune de cale ferată.

Tolstoi în contra anexării Bosniei. O deputaţie de studenţi a vizitat pe contele Tolstoi, care de prezent se află bolnav la Iasnaia Poliana. Venind vorba despre anexarea Bosniei şi a Herţegovinei, contele Tolstoi a calificat actul anexării de un »incalificabil vandalism austriac«. Tot-odată marele scriitor a declarat că este satisfăcut de mişcarea de simpatie pentru poporul sârb începută în Rusia. Sârbii trebuesc ajutaţi ca popor şi ca — Slavi.

Deschiderea bucătăriei poporale. Subscrisul presidiu are onoare a aduce la cunoştinţa p. t. public, că bucătăria poporală, susţinută şi până acum în fiecare an de către »Reuniunea Crucea Roşie«, se va deschide şi în anul acesta, în 1 Decemvrie, în Strada Orfanilor Nr. 17. Apelând la bunăvoinţa publicului, ca prin donaţiuni să binevoiască şi în anul acesta a ajutora progresul acestei instituţiuni, facem totodată cunoscut, că donaţiunile se primesc cu mulţămită de vice-presidenta reuniunei, d-na Dr. E. K. Schnell (Strada Porţii — Banca Naţională). Anunţările pentru primire la bucătăria poporală se fac tot la locul deja amintit. — Presidiul.

»Frăţia românească«, revistă naţionalistă-democrată, ce apare în Iaşi în fie-care Duminecă, are în numărul nou 19, următorul cuprins: Întrunirea naţionalistă din Iaşi. Discursurile d-lor: A. C. Cuza, Leon Cozmovici, prof. universitari, a părintelui I. Popescu, Gh. Măcărescu advocat, Eugen Ionescu student universitar şi N. Iorga, prof. universitar. — Eugeniu Revent, Cântec (poezie). — A. C. Cuza, Reînvierea socialismului jidovesc în România. — Soc. »Frăţia Românească«, Act de mulţumire Sf. Sale Pr. C. Morariu din Bucovina. — N. Ionescu, D-l Gh. Panu, deputat şi președint de societate falită. — Din ţară, Chestia Ţărănească, Culturale, Fel de fel. — Poşta Redacţiei. Redacţia şi administraţia, Iaşi, strada Ţicăul de jos, Nr. 3. Abonament 8 lei pe an.

Catastrofa minieră din Hamm. La începutul săptămânei trecute s'a întâmplat o mare nenorocire într'una din minele de cărbuni din localitatea Hamm în Westfalia (Germania) în urma unei exploziuni pricinuite de pulberea de cărbuni. Focul, care s'a iscat în urma exploziunei s'a întins cu o repezeală nemaipomenită prin mine şi a cuprins mai multe sute de muncitori, cari se aflau la lucru. Toate încercările de-a scăpa pe bieţii muncitori dela peire au fost zădarnice şi pentru a pune capăt focului năpraznic, inginerii au slobozit apă în mine, ca astfel să se stângă focul. După un raport oficios publicat de direcţiunea minelor de cărbuni, şi-au pierdut viaţa în această catastrofă 331 muncitori iar 24 au fost greu răniţi. Intre cei morţi se află 232 bărbaţi însuraţi, 105 neînsuraţi şi 4 văduvi.

Liga în potriva duelului. Se ştie că Don Alfonso de Bourbon duce de mult lupta în potriva duelului. Acuma a publicat o carte în care arată, că în Austria, în urma propagandei ligei împotriva duelului, s'au luat măsuri în armată şi că s'au împiedecat 300 de duele, iar neînţelegerile le-au judecat tribunale de onoare. In Galiţia liga a avut foarte mare succes, măcar că ţara aceasta este după Ungaria, cea în care se întâmplă mai multe duele. După trei ani de propagandă nu mai sunt duele. Tot aşa de bine a reuşit liga în Spania. E şi un proiect de lege prin care se oproşte duelul. In Italia s'a luat o măsură însemnată în armată. Doctori italieni sunt pe cài de a se lega, că nu vor mai lua parte la nici un duel. Don Alfonso mulţumeşte presei pentru sprijinul ce i-a dat şi ce-i va mai da.

Congresul Albanezilor din Monastir a adoptat ca alfabet comun caracterele latine.

Dr. Augustin Venter, advocat, s'a transpus cu cancelaria sa advocaţială din Str. Hirscher Nr. 7, tot în Strada Hirscher Nr. 1, în casele lui Stefan Pap şi fii.

şi preoţi, un asemenea monstru însă ca Băieşan încă n'am văzut. Alte popoare pe un asemenea om l'ar fi însemnat cu ferul roşu. »Telegraful Român« a publicat acel pamflet fără observare. Cum nu?! Sunt mulţi Români, cărora le plac scandalurile: chestie de gust şi de creştere.

Zic şi eu la rândul meu: *»Cetitoriule nepreocupat, rogu-te acuma esplică-ţi«* cuvintele muzicantului din Sibiu, Motti, rostite unui cărturar român: »Aveţi mare noroc domnule că există şi Ţigani, altcum d-voastră Românii aţi fi cei mai de pe urmă oameni în ţară.«

Şi vorba lui Motti se potriveşte la mai mulţi cărturari români: *uti figura docet.*

Sibiiu, 21 Octombre 1908.

Iosif Sterca Şuluţu

Amintiri din copilărie

de *V. G. Borgovanu.*

— Urmare. —

Dar bietul *Maier* (D-zeu să-l ierte că a murit demult) nu se supăra, ci râdea şi el cu noi alăturea... »De! ce să-i faci, dacă aşa am învăţat la Cluj, unde se vede că a învăţat şi d-l Papiu, că altcum nu m'ar lăsa să râspic aşa«.

Dar când ceta Maier la latineşte, în Iuliu Caesar, profesorul Dumbrava, fin cum era, nu se putea stăpâni să nu-i facă câte o observaţie sarcastică, la care toată clasa zâmbia.. Aşa odată cetind Maier un capitol, unde se repeta des vorba *»dictator«*, pe care Maier o cetea: „didactor“ cu accentul pe *i* şi pe *o*, Dumbrava îi zice: „Ce atâta“ *»dig-dada?«* Par'că ar fi vorba de o lae de corturari, cu al lor *dadă* sfătos?“. Şi clasa însoţi observaţia cu un echo vesel!...

Dar, cu nănaşul Papiu am păţit'o, din cauza lui Maier... prin postul cel mare, păţanie, care mi-a atras mie personal supărarea lui Papiu, ceea ce regretam foarte mult şi atunci şi mai târziu. Eu după examenul de iarnă am şi sărit, din ultimul, loc, de lângă veselul Maier, — chiar la locul întâiu, loc, care l'am păstrat în toate clasele următoare, până la maturitate... Rău s'a fost supărat pentru aceasta, colegul *V. Nichiti,* fost primul clasei dela început. Şi supărarea i-a ţinut 39 de ani, când întâlnindu-ne în România unde el trecuse cu P. Catul, în 1869, ajunsese a fi inginer hotarnic în Târgovişte, ne-am împăcat. Cum eram primul clasei, eram însărcinat şi cu ordinea şi disciplina în absenţa profesorilor şi cu mici servicii pentru aceştia, când era cevа necesar de făcut sau de adus sub durata lecţiilor...

Eram la oara de grecește şi răspundea bietul Maier, cetind şi pronunţând; *»Hoi antropoi! Hai ginekai!* cai..... În fine eşise o năzdrăvănie încornorată, în cât Catul secundat de *Iuliu Căpitan* (singurul Ungur ce era cu noi) ne mai putând suporta, erupseră într'un hohot şi clasa întreagă după ei. Profesorul cum era de felul său posac, poate şi indispus (că din copilărie era bolnăvicios).. se îndignă la culme, şi somă pe turburători să iasă din clasă.. Dar atunci, prin instinct, întreaga clasă (afară de mine) bătu din picioare şi se născu un zgomot infernal.. Profesorul mă mână să chiem pe servitorul şcoalii să dea afară pe cei doi matadori, cari nu vroiau să plece... Eu începui să reflectez. Să fiu solidar cu colegii mei, ori să ascult de porunca profesorului? Acesta văzând că stau la îndoială, se supără şi mai tare, şi.. deodată îl vedem că pleacă de pe catedră, trânteşte uşa pe unde iese de cade tinceuala desupra ei iar noi rămânem stăpâni pe situaţie! Tristă stăpânire!... Ce să mai înşir la vorbe?... De aci conferenţe profesorale, anchete.. scandal, nu numai în clasa noastră şi la gimnaziu dar la toate şcolile din Năsăud... Bа se alarmează şi inteligenţa şi gazdele noastre.. Par'că era vorba de o revoluţie.

...Şi noi eroii, eram arătaţi cu degetul şi stigmatizaţi de revoluţionari!... De giaba m'am încercat să ajung la nănaşul Iuon, că profesorul Papiu nu vroi nici să mă vază!... Toţi eram măhniţi de turnura ce luase gluma lui bietul Maier; numai acesta (ca mai bătrân) şi Catul (care dădea cu barda'n lună) nu se temeau şi ne mbărbătau zicând:

»Nu vă temeţi băieţi! Pe toţi nu ne pot elimina, că gimnasiul e nou; n'are dreptul de publicitate. Şi dacă s'ar închide acuma o clasă, când gimnaziul nici nu e complect, ar putea cei mari, să închidă de tot toate cele 5 clase, (câte erau atuncia)«.. Şi Catul avu dreptate... După multe conzultări şi terorizări, ne-am pomenit cu nota proastă *la purtarea morală* şi cu 5 *zile arest, pe pită şi apă în vacanţia Faştilor din Dumineca Floriilor până în seara de Joia mare.* Pedeapsa era destul de grea pentru noi, ca să fim arestanţi, pe când ceilalţi şcolari erau pe acasă... Apoi de ruşine în cele 5 zile, nici seara nu mergeam acasă, ci ne culcam acolo, cum pu-

Adunarea generală

a Reun. învăţ. gr. cat. din jurul Gherlei.

Câţcău, la 15/XI n. 1908.

— Urmare. —

Şedinţa I. — După dejun ne-am abătut către şcoală, care asemenea bisericii încă-i o zidire atât de frumoasă, încât numai laudă merită acei poporeni, cari împreună cu conducătorii lor s'au nizuit a face tot posibilul, numai ca aceea şi în noua eră pedagogică, să corespundă în toată privinţa. Aici şi-a ţinut Reun. noastră adunarea sa generală, constătoare din trei şedinţe, Şedinţa I. sa început la 11 oare, prin cântecul »Impărate ceresc«.

După discursul de deschidere al preşedintelui către noi învăţătorii, ca către fii săi, dându-ne să înţelegem înalta misiune, ce o are un învăţător în ziua de azi, ca educator creştin şi cetăţean adevărat, a luat cuvântul, D-l vpres. vorbind pentru episcopul Ioan Szabó şi propunând ca să i-să trimită o telegramă de aderenţă, care propunere s'a şi primit. A luat apoi cuvântul D-l Inspector reg. vorbind despre importanţa legii mai nouă de instrucţiune, şi recomandându-ne metodul direct pentru propunerea mai cu succes a l. maghiare, aminteşte totodată, că în privinţa aceasta se vor eda şi opuri instructive din partea ministrului.

Al 2-lea pct. din program a fost constatarea membrilor prezenţi, faţă de care am de însemnat, cumcă afară de tractul Betleanului şi al Secului, celelalte toate au fost bine reprezentate. Iar ca oaspeţi, cari ne-au onorat cu prezenţa lor la adunare, — afară de D-l Inspector reg. şi secretarul său D-l Iosif Istrate, — am mai zărit pe protopretorele cercual, D-l preot local şi mai mulţi poporeni. E de reproşat însă, că dintre preoţi nu s'a prezentat nici unul, afară de preotul local, deşi contam, că baremi preoţii din tract să fie aici, bine ştiind, că şi dânşii în calitate de directori şcolari, trebue să se intereseze de aceasta Reuniune.

Sub pct. 3 a urmat raportul general despre activitatea Reun. mame, pe care în absenţa secretarului ordinar, îl ceteşte D-l A. Pop înv. în Gherla, ca secretar provizor şi bibliotecarul Reun., din care, între altele reiese cumcă: Comitetul central a ţinut 9 şedinţe şi a rezolvit 32 acte. Dintre aceste acte unele de interes public se cetesc, precum: actul de invitare a băncii de asigurare »Transilvania«, ca să ne facem membrii la ea, adresa Inspectorat reg. în cauza colectării pentru înfiinţarea sanatorului »Eötvös« şi rugarea Reun. sălăgene în cauza contribuirii pentru ridicarea unui monument marelui dascăl şi scriitor poporal »Reteganul«. Aceste acte se decid a se da spre referare comisiunei propunătoare.

Cu privire la propunerile făcute în anul trecut s'a decis: a) Intregirea salarului docenţial în caz de lipsă prin ajutor de stat; b) vizitarea şcoalelor noastre prin exmişi din partea guvernului diecezan, cari vor fi protopopii tractuali; c) referitor la manuale, să se folosască cele aprobate de minister; d) ca plan de învăţământ până va apărea cel nou, să se întrebuinţeze planul cel vechiu edat în Gherla, la 1906, e) iar faţă de înfiinţarea unui organ pedagogic, s'a constatat, că — în lipsa de mijloace materiale — nu să poate eda, ci să ne alăturăm la »Foaia Şcolastică« din Blaj.

Ca pct. mai ezenţial din program a urmat după aceea »Escrierea temelor de concurs, cari au fost trei. Dintre acestea au încurs la tema primă 2 elaborate; unul cu motto: »Mintea naşte ştiinţă, iar inima voinţă« ect. lucrat de D-l Const. Man înv. în Strâmbul, care s'a premiat cu 20 cor. şi al doilea provăzut cu motto: »Omul numai prin educaţiune poate deveni om«, compus de D-l Ioan Bunea înv. în Săplac, căruia pentru diligenţă i-s'a exprimat mulţămită protocolară.

Dintre elaboratele încurse dela Reun. filiale se mai premiază câte cu 5 coroane: »Tractatul« D-lui Jacob Bota înv. în Copalnic-Mănăştiur şi »Comparaţiunea între metodul scriptologic şi fonomimic« compus de D-l A. Pop înv. în Gherla.

Sub pct. 5 urmează cetirea raportului, despre activitatea Reun. filiale, din care cu plăcere mi-am înregistrat, cumcă: a) Pe D-l Ioan Onciu preot în Iclodul-mare şi D-l Ioan Cheresteş protopop în tractul Buzei, pentru iubirea lor nemărginită, cu care se arată zilnic faţă de şcoală şi învăţământ, Reun. noastră în semn de recunoştinţă i-a ales de membrii onorari, b) pentru diliginţa desvoltată pe terenul instrucţiunei se laudă tract. Câţcăului, iar dintre singuratici D-l Iacob Bota înv. în Copalnic-Mănăştiur. Cu indignare am auzit. însă apostrofându-se, cumcă din 16 tracte (câte are Run. aceasta), trei, şi anume: tractul Reteagului, Olpretului şi al Secului, — nu au ţinut nici o adun. fil.; iar în tract. Vadului, protop. se plânge, că nu-l ascultă învăţătorii. Ba sunt şi atari învăţători, cari la adun. fil. nici nu se pregătesc. Astfel au fost în anul acesta: Alexandru Mureşan, Ioan Lariu şi Demetriu Florian.

(Va urma).

Cuvântare festivă.

ţinută recruţilor din incidentul depunerei solemne a jurământului de fidelitate la 1 Noemvrie n. a. c. în biserica sf. Adormiri din Braşov Cetate, de către protopresbiterul campestru

Nicolae Fizeşianu.

(Fine.)

Astăzi iubiţilor mei, veţi alege binecuvântarea ori blăstămul, ceriul ori iadul, onoarea ori ruşinea!

Alegeţi deci, cu înţelepciune şi după cum se cuvine ostaşilor bravi, creştinilor adevăraţi şi oamenilor de omenie. Alegeţi ceriul, binecuvântarea şi bucuria, alegeţi onoarea cu greutăţile, sarcinele şi jertfele sale şi lăpădarea de sine, fără de care virtute nu s'a săvârşit nici când şi nici odată faptă măreaţă şi vrednică de laudă!

Mântuitorul lumei şi Răscumpărătorul neamului omenesc, D-l nostru Isus Christos însu-şi ni-a arătat prin pilda Sa propie, că numai prin răbdare, prin suferinţe şi prin jertfă putem ajunge la izbândă şi învingere, la triumf şi la mărire!

*

Dar pildă vie şi vrednică de urmat, pildă de adevărată virtute militară v'au lăsat vouă drept moştenire şi părinţii, moşii şi strămoşii voştri, cari ca ostaşi au fost totdeauna tari, statornici, şi neclătiţi în credinţa lor către Impăratul şi Regele, către Inalta casă domnitoare, fiind pururea gata de ori-ce jertfă pentru tron şi patrie.

Dovada cea mai strălucită despre brava lor purtare de războiu e şi medalia cea mare de aur, ce înpodobeşte atât de frumos steagul vostru a celor dela regimentul de infanterie 50, care medalie a primit'o acest regiment viteaz dela Impăratul şi Regele nostru în semn de recunoştinţă prea înaltă pentru vrednicia înaintaşilor voştri.

Medalia aceasta, fala şi mândria neamului nostru din această ţeară, poartă chipul Majestăţii Sale, a prea gloriosului nostru Impărat şi Rege *Francisc Iosif I-ul*, ear în jurul acestui chip sunt înscrise cu litere neperitoare cuvintele de vecinică aducere aminte: »*Für standhaftes Ausharren in der beschworenen Treue*«, ceea-ce pe româneşte înseamnă: pentru păstrarea statornică a credinţei jurate.

Când veţi privi astăzi la acest steag împodobit cu această prea frumoasă medalie, la martorul învingerilor strălucite, la martorul atâtor fapte viteze ale falnicilor voştri înaintaşi, la martorul luptei glorioase dela *Custozza*, ziua de onoare a reg. 50, când dreapta voastră veţi ridica-o la jurământ, atunci cu deosebire voi cei dela reg. 50 să vă aduceţi aminte că înaintaşii voştri au lăsat steagul mândru, curat şi nepătat în moştenire şi că onoarea, cinstea militară cere dela voi, că curat şi nepătat să-l predaţi şi voi urmaşilor voştri.

Precum înaintaşii voştri mai bucuros şi-ar fi lăsat viaţa, decât să-şi fi călcat jurământul de credinţă către Impăratul şi Regele lor, precum au apărat ei cu braţ tare şi cu pepturile lor de aramă cu *cele 7 vieţi* steagul lor, scutindu-l de pata ruşinei inimicului, a vrăşmaşului, aşa să gândiţi, că să vă purtaţi şi să vă faceţi datoria şi voi toţi până la unul în ceasul de primejdie.

Atunci şi numai atunci veţi fi şi veţi rămânea şi voi ostaşi bravi, ostaşi viteji, şi luptători credincioşi, ear D-l nostru cel mai înalt de războiu va resplăti credinţa voastră, întocmai precum a răsplătit şi credinţa înaintaşilor voştri.

Voi juraţi astăzi, că voi chiar astfel de ostaşi vreţi să fiţi şi să rămâneţi.

Remânând credincioşi jurământului veţi putea zice cu mângăere în ceasul din urmă al vieţi voastre pământeşti: am fost un ostaş credincios, ascultător, brav şi viteaz şi apoi cu conştiinţă liniştită veţi putea păşi în ziua cea mare şi înfricoşată a judecăţii celei de pe urmă înaintea dreptului judecător al lumei, înaintea Domnului nostru Is. Christos, spre a primi din mânile lui cele sfinte dreapta resplată a credinţei voastre, adecă, cununa vieţii şi a fericirei, vecinice. Amin!

Evenimentele din Balcani. In *Serbia* situaţia e neschimbată. Poporaţiunea aşteaptă cu mare nelinişte desfăşurarea evenimentelor. Ministrul de esterne Milovanovici, care colindă oraşele mari din străinătate pentru a câştiga puterile pentru cauza Serbiei, n'a prea făcut ispravă. După o ştire mai nouă Milovanovici a fost chemat din Roma, unde se afla, telegrafic la Belgrad. E vorba de isbucnirea unei crize ministeriale, deoarece poporul sârbesc nu e de loc mulţumit cu atitudinea guvernului actual.

Mai răsboinic se arată principatul *Montenegro*. Foile montenegrine anunţă că înarmările continuă. Insuşi principele Nichita supraveghiază aşezarea tunurilor pe dealurile spre Cattaro (Dalmaţia). Cu totul stau sub arme vreo 4000 artilerişti montenegrini.

In *Turcia* continuă mişcarea de boicotare contra mărfurilor austro-ungare. Ambasadorul austro-ungar din Constantinopol s'a plâns din nou la guvernul turcesc şi a cerut intervenţia guvernului.

Amintiri din Ardeal.

Cel cu cârligul.

(Fine.)

Jupânul Hilf rămâne singur stăpân pe situaţiune, dar puţin timp putu să se bucure de această situaţiune, că abia se aranjase şi locurile rămase vacante pe urma lui Maier şi Grünfeld sunt ocupate, unul de un Sas şi celalalt de un Ungur şi acum trebuia să lucreze cu mai multă dibăcie bietul Hilf că avea în faţă doi concurenţi vrăşmaşi şi încă streini de neamul lui.

Cum localul cârcimei ocupat de Hilf se afla lângă cancelaria comunală, el întocmeşte o popicărie chiar în miezuină, adecă de-a lungul ulucului, ce despărţeşte curtea cârcimei de curtea cancelariei.

La început îi mergea prost cu popicăria, locuitorii din comună nu se duceau să joace popice, ba pentru cea mai mare parte dintre ei popicăria aceasta era o distracţie necunoscută. — Dumineca doar mai veneau câţi-va slujbaşi şi meseriaşi de la fabrica de sticlă, şi aceia băteau toată după prânza popicele cu o pasiune nebună.

La acest joc, lumea se uita ca la o altă minune şi pasiunea la joc a sticlarilor se revărsa cu binecuvântare mai întâi asupra lui Hilf apoi inteliginţa din sat formase chiar o mică societate, care Joia şi Sâmbăta după prânz îşi petrecea timpul la câte o sticlă cu bere sau vin jucând popice.

La început această societate juca pe beutură adică pe câte o sticlă cu bere sau o baterie cu vin, dar prinzând rădăcini această societate au început a se urca acţiunile în scurt timp aşa, că sticla de bere ajunsese a se face butoiu şi se aflau unii membrii cari se înapoiau acasă pe două cărări, ba şi mai mult, dacă se vedea prin sat vre un om umblând cam pieziş, să nu zicem turmentat, i-se zicea că face parte din ceata popicarilor. — Băgând de seamă unii membrii că pe calea aceasta societatea va da în scurt timp faliment, ba de altă parte tot venitul întra în punga lui Hilf, au luat hotărârea de a nu mai juca pe beutură; pe bani iar nu le convenea a juca fiind membrii şi unii dintre preoţi, şi poporul ar fi făcut scandal aflând de aşa ceva, şi ca totuşi jocul să aibă un interes oare-care, au luat decisiunea de a juca pe ţigări de foi »trabucuri« sau »portorico«.

Pe fie-care societar îl vedeai Joia şi Sâmbăta după prânz cu cutiuţa cu ţigări ducându-se la popicărie, fie-care avea câte o 100 ţigări şi când se isprăvea la unul ţigările le cumpăra dela altul aşa că pe urma urmei era mai rău ca pe bani, dar era mai uşor de-a simula jocul cinstit.

Trebile mergeau strună şi mulţi dintre societari se înapoiau seara cu câte 300 şi chiar 400 ţigări câştigate din jocul de popice. Jupânul Hilf îşi pierdea şi el timpul toată după-prânza acolo, fără de-a realiza vr'un câştig, că beutură se consuma acum foarte puţină, doar atât ca să nu poată zice că i-se bat popicele pe de geaba, ba ce e mai rău, el ajunsese un jucător de popice pasionat şi juca şi el, şi el fiind

---

team, pe jos şi pe bănci... Ne era ruşine şi de noi înşine... De altfel arestul nostru l'am petrecut în discursuri *catilinare*, ţinute de Catul, cu lecturi din germână, greacă şi latină, făcute de Maier, de ne prăpădeam de râs... Bietul Maier, care era bine situat materialiceşte, poruncise să ne aducă bere şi vin...

Numai eu eram mai măhnit, a) pentrucă se supărase, fără vina mea bărbatul care mă îndrumase până aci pe calea vieţii... b) pentrucă am supărat pe mama care, de Paşti, auzise chiar dela nănaşul Iuon (care merse şi el la Ujfalău în vacanţa acea) despre isprava mea contra lui.. De, toată lumea mie, ca şefului clasei îmi imputa resmiriţa aceea, în locul întâiu... Papiu nu mai vroia să mă vază în ochi, un an de zile. Atunci, la plecarea din Năsăud, la Gherla unde fusese permutat, în calitate de director spiritual la robii din cetate, făcându-i noi gimnazişti o serenadă de adio, solicitându-i, pe urmă, să mă primească, m'a primit şi cerându-i ertare m'a ertat..

De altcum la învăţătură mergeam foarte bine în afară de l. maghiară, la care având o bază şubredă dela Bistriţă eram ameninţat să iau note proaste. Intr'o săptămână însă am învăţat pe de rost *intreagă Gramatica* lui Barţu care ascultându-mă, s'a bucurat mult. Dar rămâne statorit că eu, primul clasei. eram la limba maghiară, încât priveşte fondul, cel mai slab între conşcolarii mei, cari toţi, la clasificaţie, aveau mediu *eminent*... Iată aci şi numele conşcolarilor mei înşiraţi după locul. ce-l ocupam fie care la clasificaţie: 1) Borgovan V. Gr. 2) † Cristea Dumitru. 3) Mureşanu Axente, azi preot. 4) Căpitan Iuliu, azi funcţionar la finanţe în Ungaria. 5) † Sohorca Silviu (poetul clasei, fost preot). 6) Scridon Gavrilă, prof. pensionar (Năsăud). 7) † Ionaşcu Vasile. 8. Samson Onighi, azi preot...

Astfel, fireşte eram cestionaţi în fie care zi, din fiecare obiect. Şi aceasta ne îndemna pe toţi să preparăm bine lecţiile. Şi dela o vreme începurăm să învăţăm împreună.

(Va urma.)

Castelul dispărut.

(Basm din Calabria)

»Când vă veţi sui mâne dimineaţă colo, sus, pe munţi«, povestea un cioban bătrân unui călător străin, »o să vedeţi la dreapta nişte ruine de un castel mare. Mai nainte vreme acest castel nu exista. Inainte cu mulţi ani locuiau pe acest munte şapte fraţi şi o soră a lor, minunată de frumoasă, ce se numia Marsilia. Fraţii ei o iubeau din toată inima, şi într'o zi, la apusul soarelui, o duseră pe mânile lor sub un nuc mare şi-o culcară binişor acolo, unde a adormit. — Pentru frumseţa fetei ei doriseră să aibă un castel minunat, dar ei erau numai nişte bieţi ciobani săraci.

Atunci se hotărâră să cheme în ajutorul lor pe cel necurat şi strigară cu voce puternică:

»Vino satană, fă-ne un castel din marmoră, împodobit cu trandafiri şi pene de păuni şi noi o să-ţi slujim toată viaţa!«

Numai decât se auzi un zgomot grozav în aer şi pietrele zburau şi se aşezau unele peste altele.

A fost un urlet ca acela, de sfărăiau, fluerau şi ciocneau, par'că lucrau mii de oameni.

Inainte de a se înopta castelul era gata şi Marsilia dormea înăuntru, pe un pat făcut din pene de păun, ear [o sumedenie de trandafiri înfloriţi răspândeau un miros minunat şi îmbătător. Fraţii nu se mişcau de lângă culcuşul ei şi-i admirau frumseţa.

Acum aduse diavolul un coş de aur, în care se afla o găină de aur, cu şapte pui mici tot de aur.

Găina cotcorogea, puişorii piuneau. Marsilia deschise uimită ochii şi strigă veselă:

»Pui, pui, pui!« Puii băteau din aripile de aur, cari sunau ca sute de vioare şi zburau după Marsilia, care bătea de bucurie în palme.

»Ei acum cred, că sunteţi mulţumiţi« — strigă mânios Sătana — »cădeţi în genunchi şi închinaţi-vă mie!« Abia sfârşi cuvântul şi se prefăcu într'un ţap şi strigă: »Marsilie, vino şi sărută-mă!« Inspăimântată fetiţa fugi, dar fraţii îl scuipară în obraz şi-l bătură cu bâtele lor.

Dracul supărat începu a sparge zidurile de marmoră, ca nici-odată să nu se mai poate uni şi totul se făcu în urmă nevăzut, eară în jur se deschise o prăpastiă, care din zi în zi creştea mai mare.

Când este linişte sara şi ascultă cineva, punând urechia la pământ, se aude din adâncime strigând: »Pui, pui, pui!« Aceste vorbe sunt vocea Marsilii celei frumoase, care strigă puii ei, şi când le este foame îi hrăneşte cu mărgelele dela gât şi de sete le dă lacrimile ei. (»Amic. Tin.«)

greoiu și neîndemnatec pierdea în continu și pierderile la el se cunoștiau, că nu mai era câștig din consumație ca să mai ajute.

Jocul de predilecțiune era a nemeri pe popa și când cădea popa pentru fiecare țigare primeai 10 țigări și popa, fiind situat la mijloc abia la a doauăzecea lovitură cădea odată. — Hilf ca să mai iasă din pârleală se învoiește cu adjunctul notarial anume Flitter, ca acesta cu un cârlig de sârmă (drot) de după uluc să răstoarne pe popa de câte-ori va arunca Hilf cu bila, bine înțeles, aceasta nu de pomană. Flitter consimte și își face un cârlig din sârmă subțire și prin o crăpătură a ulucului din curtea cancelariei răstoarnă pe popa de câte-ori îi venea lui Hilf rândul să joace.

— Bucurie acum pe Hilf și numai puțină pe Flitter, că după-ce plecau societarii ei împărțiau țigările și Flitter ajunsese un fel de traficant, el aproviziona acum societatea cu țigări, iar Joia și Sâmbăta după prânz nu l'ai fi putut mișca nici cu patru boi de lângă ulucul popicelor, zicea că îl ia cu călduri și nu-i este prea bine, îi vin amețeli, dar lângă uluc fiind umbră îi face bine și îi și făcea bine, că trabucul nu-l slăbea din gură mai abitir ca un pașă turcesc, iar sticla cu bere nu lipsea de lângă el și seara de regulă lua masa la Hilf așa că ajunsese a fi bănuitoare această prietinie spontană dintre el și jupânul Hilf, dar nimănui nu'i trăsnea prin cap, că Flitter să fie așa de laș ca să lucreze pe sub mână cu un târtan în paguba tinerei societăți a popicarilor, care consta din crema oamenilor din comună. — O cercetare minuțioasă se impunea fără amânare, cea-ce s'a și făcut și nu fără rezultat.

Anume într'o Joi după prânz s'au strâns toți societarii la popice și au format astfel lista de joc încât jupânul Hilf ajunsese la coadă adică ultimul și au pus un păzitor la popice vis-à-vis de locul unde staționa Flitter cu cârligul.

Jocul începe; nici Flitter și nici Hilun bănuesc că noi am pus păzitor, că păfzitorul nostru era o persoană străină de societate și așa ei îl țineau drept un simplu spectator. — Popa se ține ca de obiceiu tare, țigările se strângeau cu duiumul pe masă, se făcuse o grămadă mărișoară, noi fiind mulți la număr și popa nu voia să cadă ca să se mai micșoreze grămada de țigări; lui Hilf îi creștea bucuria văzând mulțimea de țigări pe masă, iar Flitter își aranja cârligul, își făcea chiar socoteala țigărilor, ce i-s-ar cuveni în cazul când ar cădea popa la lovitura lui Hilt. Se aruncase ultima bilă și popa sta încă neclintit la locul lui. Acum vine Hilf la rând; își sufulcă mânecile dela cămașă simulând că are să-și pună toată forța la aruncarea bilei, apoi tușește odată zdravăn dând prin așa ceva semnalul lui Flitter ca să fie preparat cu cârligul; nici nu aruncase Hilf bine bila din mână și Flitter operează așa de strașnic cu cârligul în cât popa nu numai că este aruncat jos dar este tras de cârlig chiar în curtea cancelariei cu o scândură dela uluc cu tot, dar în același timp păzitorul nostru și înșfacă pe mânuitorul cârligului de ceafă și cu cârlig cu tot ni-l aduce înainte.

Țigările toate de pe masă sunt confiscate, Hilf este bine flocăit de noi, iar Flitter alungat chiar în aceași zi din comună.

A doua zi pârgarii (servitorii) comunali distrug popicăria din ordinul primăriei sub pretext că fiind prea aproape de cancelarie, notarul nu poate să lucreze.

Flitter, care a inventat cârligul a căzut însuși în cârlig că și-a perdut slujba.

Bibliografie.

In Editura librăriei *Coloman Nemeș* din Lugoș a apărut de *Mihail Gaspar* „In vraja trecutului“ Schițe atât ca amintiri din copilărie cât și istorice descrise foarte viu și interesant într'o limbă frumoasă și fluentă, formatul octav mare, tipărite pe hârtie fină, prețul 2 coroane.

*

»*Mentalia*« e titula unei nouă creațiuni literare eșite din peana dl *Th Cornel* redactorul jurnalului „La Roumanie“ din București. Cuprinsul cărții ne ofere scurte istorisiri legendice scrise cu multă fantazie, formatul cărței octav mare hârtie fină tiparul frumos prețul 3 Lei.

*

Sub îngrijirea dlui profesor și bibliotecar ajutor al Academiei Române dl *Stefan Pop* a apărut în editura „*Librăriel Naționale*“ „*Dicționarul Ortografic ia limbii române*“. Prețul Lei 1.75.

*

In editura institutului grafic *Minerva* a apărut vol. II. din „*Critice*“ de Titu Maiorescu 1866—1907. Ediție completă cor. 1.50.

*

A apărut *Biblioteca* »*Minerva*« a 30 bani volumul cuprinzând atât opere datorite scriitorilor noștri celor mai de merit, precum și traduceri după capodoperile străinătății. A tipărit și se află de vânzare la Libraria Gazetei următoarele volume:

No. 1. M. Sadoveanu. **Duduia Margareta.** — Povestea înduioșătoare a unei tinere fete. O inimă care iubește cu toată sinceritatea naivă a celei dintâi tresăriri la viață, sfărâmându-se apoi fără veste la cea dintâi deziluzie. Arta autorului, brodează pe această temă simplă în aparență, o mare bogăție de amănunte și episoade, cucerindu-ne încă odată toată admirația.

No. 2 Lenid Andreiew. **Guvernatorul.** — Tradus de C. Sandu-Aldea. Cel mai puternic din scriitorii tineri ai Rusiei de azi, Leonid Andreiew, nu era cunoscut la noi până acum. D-l C. Sandu-Aldea și-a câștigat adevărate merite prin acest serviciu adus literaturii românești. Astfel putem admira măiastra disecare a sufletului unui guvernator cuprins de remușcări după un masacru, și liniștea cu care'și așteaptă răsplata

No. 3 Leonid Andreiew: **Nuvele.** — Tradus de C. Sandu-Aldea. Aceiași putere de observație care ni-se destăinuește în volumul de mai sus, o întâlnim și aci. Fiecare va simți farmecul straniu al celei dintâi nuvele intitulate „Vedenii“ pe atât de amuzantă, pe cât de veridică.

No. 4 Prosper Mérimée Carmen. — Povestire tradusă de Radu Baltag. Poate că nu s'a scris în literatura franceză o povestire mai plină de viciune, și mai palpitantă, decât povestea acelei drăgălașe, dar perfide țigăncușe spaniole, care este Carmen. De altfel, Prosper Mérimée, în afară chiar de laudele noastre, va rămânea un scriitor vrednic a ne interesa.

*

In atențiunea d-lor preoți!

A apărut:

»Pareneze«

Cuvântări ocazionale și funebrale

pentru toate ocaziunile ce obvin în oficiul pastoral al preotului

de *Pr. D. Voniga.*

Lucrare aprobată și unică în literatura noastră pastorală!

Publicată cu binecuvântare archierească.

Volumul 1. Ediția II-a

cuprinde o mulțime de cuvântări *potrivite tuturor împrejurărilor, ocaziunilor și evenimentelor extraordinare ce obvin în vieața creștinului și în oficiul pastoral al preotului.*

Opul se poate procura cu preț de 4 cor. 20 fil. la autor în *Gyirok* (Temes) și la toate librăriile românești.

ECONOMIE.

Măruntitul (tăiatul) nutrețurilor păioase.

(Fine.)

De altfeliu totdeauna trebue să tăiem paie sau nutrețuri păioase:

1. când dăm la vite grăunțe sau turte (de in, sîmburi și altfel de turte uleioase) Dacă le dăm la vite grăunțele goale, fie că le măcinăm, fie că le dăm întregi, sau turtă zdrobită goală, atunci le înghit pe aceiea, fără să le mestece și fără să le roadă bine în gură fiind că le lunecă iute pe gât în jos. In felul acesta nici nu le folosește destul, nici turtele. nici grăunțele și nu se mistuie bine; părțile grase și nutritoare din ele nu rămân toate în vite, ci o parte mai mare din ele trece în gunoi.

De aceea totdeauna amestecăm grăunțele — ori le dăm întregi ori măcinate — tot așa și turtele măcinate cu tot atâtea paie tăiate!

In felul acesta amestecate fiind cu paie tăiate, nu le mai lunecă așa iute pe gât în jos, în gură trebue să le roadă și să le mestece mai multă vreme și mai bine! Prin stomac iarăși nu vor luneca așa iute și materiile grase aproape toate vor rămânea în vite, prefăcându-se în sânge și nu vor trece în gunoi nefolosite!

2. Când dăm la vite mai multe nutrețuri apătoase, cum sunt sfecle, lături, picioici și altele! Atunci totdeauna amestecăm cu ele — după ce le tăiăm cu mașini anume făcute pentru aceasta — paie tăiate așa, ca tot la 10 sau la 6 kgr. de nutreț apătos să vie 1 kgr. de paie tăiate! Cu cât e mai apătos nutrețul, cu atâta punem paie tăiate mai multe! Nu e de lipsă să tăiăm alte nutrețuri păioase, ci numai pae! Dar dacă avem pleavă destulă, fie de grâu, fie de săcară, de orz, de ovăs ori de trifoiu (îmblătit), atunci nu mai e de lipsă să tăiem paie, în locul lor amestecăm nutrețurile apătoase tăiate cu pleavă căci tot slujba aceea o face!

Prin aceasta avem atât folos, că nutrețurile apătoase, fiindcă date goale sunt foarte lunecoase, — amestecate cu paie tăiate, nu cu pleavă, nu vor mai trece iute prin stomac ci vor sta acolo mai multă vreme, să se prefacă în sânge!

3. Când avem nutrețuri păioase mai rele! Astfeliu, când avem fân plouat, sau fân de pe fânății apătoase, rogozos și dacă vrem să mănânce vitele mai mult din ele atunci le tăiem pe acelea cu mașina! Tot asemenea tăiăm paiele când vrem să le dăm să mănânce mai multe! Toate acestea le tăiăm întâiu cu mașina și apoi trebue să le dăm cum-va un gust bun, ca să le mănânce vitele bucuros, și să mânce mult din ele! Anume, sau le amestecăm cu alte nutrețuri mai gustoase, de pildă cu nutrețuri apătoase, sau cu puțină făină, sau cu turtă, sau le opărim și le murăm.

4. Când vrem să nu lase vitele mulți ogrinji din nutreț! In anii secetoși, când nu avem nutreț mult, sau când avem nutreț cotoros, atunci e bine să'l tăiăm, căci vitele nu aleg numai ce e mai bun din nutreț și ce le mai place, ci îl mănâncă tot.

5. Când ne grăbim și vrem să mănânce vitele iute nutrețul! Astfel în vremuri când avem de lucru și nu știm ce să lucrăm mai întâiu și când suntem pe un drum mai lung, să le dăm nutrețul tăiat, căci astfel îl mănâncă vitele încă odată așa de iute!

6. Când dăm la vite nutreț verde de care se umflă ușor, cum e trifoiul sau luțerna prea crudă sau udă! Acestea le amestecăm cu paie, le tăiem și așa le dăm la vite, cari în feliul acesta nu pot alege nutrețul verde dintre paie, ci le mănâncă cu totul. Dar pe altă parte mai crutăm și nutreț verde în feliul acesta.

7. In sfârșit primăvara când trecem dela nutrețul uscat la nutreț verde și toamna când trecem dela verde la uscat. Atunci totdeauna e bine să amestecăm nutrețul verde cu paie tăiate, ca să se învețe rânza oițelor cu nutrețul schimbat.

Acestea sunt cazurile, când trebue nutrețul păios și mai ales paiele, tăiate cu mașina! Pentru tăiat alegem totdeauna nu nutrețul cel mai bun ci pe cel mai rău!

Nutrețurile păioase se tae cu mașini anume făcute pentru treaba aceasta și se pot cumpăra dela oraș s'au comanda dela fabrici!

Nu e ertat însă să tăiem nutrețul păios prea scurt, (prea mărunt), căci atunci îl înghit prea iute vitele și încă nemestecat, iar caii pot ușor să se încue. Atât trebue tăiat de lung, ca să nu'l poată înghiți neamestecat! De aci urmează, că nutrețurile mai moi le tăiăm mai lungi ca pe cele mai tari, așa de pildă nutrețul verde mai lung ca pe cel uscat, fânul îl tăiem mai lung ca paiele, iar paiele dela bucate de primăvară mai lungi ca pe cele de toamnă! Pentru vitele cu coarne trebuie tăiat nutrețul mai lung ca pe seama cailor și a oilor.

Pe seama cailor și a oilor să tăiăm nutrețul cam de $1^1/_2$ sau $2^1/_2$ cm. de lung iar pe a vitelor cu coarne $2^1/_2$ sau $3^1/_2$ cm. și nutrețul verde de 4 sau 5 cm.

Aurel Nistor
preot.

Credințe din popor.

1) Când vinzi vaca să-i iei păr din frunte și din coadă, că nu-ți dai norocul.

2) Când dai pânea și pasca în cuptor să nu grăești, căci atunci crapă Sarsailă (și dacă ar crăpa? N. Rap.)

3) Busuiocul ca să fie frumos și să miroase mândru se răsădește ori se seamănă în ziua de Sf. Gheorghe.

4) Când șoarecii fac cuiburi pe ciocani sus, are să fie iarna grea.

5) Nu se lasă furca culcată, că-i rău de junghiuri.

6) Ingroparea unui mort nu-i bine să se facă Lunia.

7) Așchiile dela sicriul unui mort să nu se puie pe foc că nu-i bine.

8) Cine fură dela mort sărăcește.

9) Feciorul să nu bărbierească pe tatăl său, că-i păcat.

Din »Ion Creangă«

Ședințe de opt ceasuri. De teamă ca desbaterea budgetului să nu se lungească prea mult și să nu provoace mari încurcături pentru cei dela cârma țării, guvernul s'a folosit de noul regulament al dietei, votat astă primăvară, care dispune între altele, că la cererea în scris a 150 dep. prezenți în dietă ședințele se pot prelungi cu încă 4 ceasuri. In ședința de Luni a dietei s'a prezentat o astfel de cerere, dar când s'a făcut apelul nominal, au fost de față de-abia o sută deputați din cei, cari au iscălit cererea. Astfel propunerea nu s'a putut vota. In ședința de Marți i-a succes însă guvernului să strângă 150 mameluci și astfel de mâne, Vineri, începând, dieta va ținea pe zi, ședințe de câte opt ceasuri.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 26 Noemvrie. Clubul deputaților naționaliști a ținut eri și alaltăeri lungi ședințe, în cari s'a discutat asupra ținerii unei mari adunări naționale românești. O hotărâre definitivă încă nu s'a luat.

Budapesta, 26 Noemvrie. In ședința de eri a dietei a luat cuvântul la desbaterea generală a budgetului dep- Dr. V. *Lucaciu.* Intr'un lung și energic discurs, Dr. Lucaciu s'a plâns în contra șovinismului partidelor coaliției. A cerut revizuirea legei naționalităților și garanțe pentru asigurarea culturei și a instituțiunilor românești. In continuare oratorul spune, că partidul moderat românesc n'are nici o îndreptățire la existență și că o înțelegere între Maghiari și naționalități se poate face numai pe baza porgramului partidului naționalităților.

Biserica-Albă, 26 Nov. Rezerviștii aparținând batalionului IV au fost mobilizați și vor pleca la Cinci Biserici, de unde uniți cu batalionul III vor pleca să întărească garnizoana din Cataro. E posibil să fie trimis la Cataro și un batalion din reg. 69 infanterie.

Viena, 26 Noemvrie. In urma ciocnirei, care a avut loc în Viena între studenții italieni și germani, Italienii din Triest și Görz au demonstrat contra Germanilor spărgând geamurile dela casele și prăvăliile acestora. In Roma studenții au demonstrat de asemenea contra Germanilor.

Berlin, 26 Noemvrie. — Ziarul „Morgenpost“ primește știrea că la granița Bosniei s'a ciocnit o bandă sârbească cu o patrulă austro-ungară. Banda compusă din 30 persoane a fost complet nimicită.

Cataro, 26 Nov. Prințul Muntenegrului și ministrul de războì au hotărât a trimite noui trupe de artilerie la granița dalmatină. Pe muntele Knk s'au construit noui șosele și forturi, cari se află în fața forturilor austriace dela Gorazda.

Paris, 26 Nov. Ziarul „La Dépêche d'Orient“ scrie: „Regina României, în literatura Carmen Sylva, venea în fiecare an să petreacă toamna la castelul de Segenhaus, pe malurile Rinului, lângă Princesa de Wied, mama ei. Princesa murind de curând, Regina României a moștenit două castele la Segenhaus. Carmen Sylva a hotărât să facă din unul dintr'însele o casă de pensiune pentru artiști și literați“.

Teheran, 26 Nov. „Agenția Reuter“ este informată că legațiunile rusă și engleză, vor protesta energic contra proclamațiunei Șahului. Mai multe persoane au fost arestate pentru că ar fi declarat, că Șahul și a călcat jurământul depus de a păzi Constituția. Populațianea este indiferentă, probabil din cauza fricei de Cazaci.

MULTE ŞI DE TOATE.

Ce n'are jidanul în prăvălie.

Stan Ismană, om şugubăţ nevoe mare şi bun de posne, se duse deunăzi la oraş ca să-şi cumpere neşte scârţoage de opinci că numai cu cele de la naştere nu mai putea răbda. Aşa mergând el prin oraş negustorii de pe la prăvălii, care mai de care, îl pofteau să târguiască dela ei socotindu-l cine ştie ce ţăran chiabur. Dintre toţi unul cu părul şi cu barba roşie i-se puse înainte şi începu a-l încânta;

— Haide la mine Bade Ioane, că am de toate, mu rog.

Ismană văzând că nu poate scăpa de el se gândi să'l păcălească.

— Haida jupâne numai să ai ce ţi-oi cere, zise el.

— Da mu rog, zise jupân Iţic, numai să-mi spui.

Şi intrară amândoi în prăvălie.

— Uite ce jupâne, zise Ismană: Eu am acasă o pisică care trage de hăis şi-mi trebue una care să tragă de cea. Ai spus că ai ori ce ţi-oi cere, haidea să te văz.

Jidanu pricepu că Românul vrea să-l păcălească şi ca să nu rămâe păcălit îi arată un motan care dormea pe un vig de pânzături zicându-i:

— Uite, bade Ioane, pisicu care-l cei.

Ismană, se duse la moţan şi striga: Cea, cea, dar moţanu nici habar n'avea să se mişte. Atunci strigă odată tare: Hăis ştii când strigi la pisici când întinde ghiara să ia bucăţica de carne de pe masă şi de odată sări pisica în picioare şi o luă la fugă pe uşe afară.

— Apoi vezi jupâne, zise Ismană, că şi pisica D-tale trage tot de hăis ca a mea şi nu-mi trebue. Altă dată să nu mai chemi oamenii în prăvălie când n'ai orce ţ'or cere.

Şi jidanu rămase cu gura căscată, iar deavolii de băeţii de pe la prăvăliile Românilor traseră un râs pe seama evreiului de-i făcură să scape de năcaz.

›*H. S.*‹

*

Reclamă turcească.

Un ambiţios candidat de deputat din Turcia îşi face următoarea reclamă: ›Eu am 100 vaci, 360 oi, 2 cămile şi 100.000 de piastrii ca rentă anuală. Afară de acestea sunt posesorul unei frumoase moşii în provincia Angora şi a trei case în Constantinopol. Cred aşa dară că sunt îndreptăţit a mă recomanda atenţiunei alegătorilor căci în urma averii mele mari sunt cu siguranţă în stare să apăr cum se cuvine interesele alegătorilor mei în viitorul parlament.‹ Urmează apoi numele şi adresa candidatului. Curat reclamă turcească!

*

Femeile şi hainele bărbăteşti.

Presidentului Americei, lui Roosevelt i-s'a înaintat o petiţie a mai multor femei americane cari cer permisiunea să se îmbrace bărbăteşte. Ca motiv ele aduc partea practică a acestor haine. Suplicantele, partea cea mai mare, sunt lucrătoare şi pentru aceea ele sunt de părerea că ›în pantaloni‹ pot lucra cu mult mai bine. Ele vreau să imiteze pe lucrătoarele din minele lui Constantin Meunieres cari sunt îmbrăcate întocmai ca tovarăşii lor de parte bărbătească.

*

Un capitol din cronica criminalilor.

Oraşul Berlin n'a avut în anii din urmă vre un criminal de care să se vorbească aşa mult ca Kirsch. In schimb sunt oraşe, mai ales Hamburg şi Altona, cari au fost cercetate în ultimul deceniu de criminali foarte periculoşi. Cel mai periculos însă a fost Schow din Hamburg. Faptele lui însuflau groază ori cui şi pe timpul acela la Berlin nu se vorbia decât de crimele lui Schow. Când Schow ajunsese la vârsta de 20 ani el făcuse deja cunoştinţă cu un şir întreg de temniţe. La începutul acestui secol el fu judecat la închisoare pe un timp mai îndelungat dar nu peste mult i-a succes să scape dintre zidurile înalte ale temniţei din Fuhlsbiittel pentru-ca să-şi reia din nou ocupaţiunea. Intocmai ca şi Kirsch, el era specialist în a sparge cassele de bani. Oraşul Hansa nici când n'a înregistrat atâtea spargeri de casse de bani ca în timpul lui. In câte o noapte Schow cu tovarăşii săi jăfuia chiar şi câte 3—4 casse de bani. După multe sfârţari îi succese poliţiei să puie din nou mâna pe el. In temniţă făcu pe nebunul rabiat şi urmarea a fost că l'au internat într'o casă de alienaţi. Câte-va zile mai târziu el pilî zăbrelele de fier dela fereastră, a trecut peste zidurile înalte ale grădinei şi el era iarăşi liber. Un timp oare-care proprietarii casselor de bani din Hamburg trăiră cu frica în sân aşa că autorităţile au fost silite să puie un premiu mare pe capul lui Schow. Se aflase că el petrecea de multe ori într'o casă din Spekstrasse. Când gardiştii voiră să-l aresteze, Schow ucise cu un glonţ de revolver pe sergentul Hom. In învălmăşeala care se născu lui Schow îi succese din nou să scape. El se refugiă în America, fu arestat însă acolo şi transferat din nou la Hamburg şi judecat la temniţă pe mai mulţi ani, dar prefăcându-se iar nebun, i-a succes să stea în ospiciu în loc să stea în temniţă. Celula lui a fost atât de bine întărită încât a putut rezista, la toate încercările de evadare ale lui Schow.

Un alt criminal, nu mai puţin periculos decât Schow, lăcătuşul Sturm care înainte cu 3 ani a fost osândit la temniţă pe 15 ani de judecătoria din Altona, îşi face osânda în temniţa din Rendsburg.

*

Un proces de otrăvire.

Un proces interesant s'a judecat mai zilele trecute înaintea curţii cu juraţi din Amiens. Familia Gense era acuzată de otrăvire. Familia aceasta trăia într'un săteleţ în apropiere de oraşul Montdidici. Toţi membrii familiei locuiau în una şi aceiaşi casă şi se ocupau cu economia. Capul familiei cu numele Lucretius Urgidus Theocritos Virgil Gense după moartea fratelui său Diogen, care căzuse în o luptă în Tocking, luase la sine pe cumnata sa rămasă văduvă Ecatarina Coquelle care rămăsese după bărbatul său cu o fetiţă, Anitta, care acum e de 20 de ani. Virgil Gense şi cumnată-sa au ajuns în relaţii de dragoste din cari s'au născut două fete: Elena şi Orphea. Afară de aceste persoane mai locuia tot în aceiaşi casă şi bătrâna mamă alui Virgil Gense. Aniţa avea un amant, pe Detoisien, un ţăran care era în serviciul lui Gense şi care avea de gând mai târziu s'o ia de nevastă pe Anitta. Capul familiei, numit ›bătrânul‹ deşi avea numai 38 de ani, era puţin iubit de către membrii familiei. Virgil Gense ţinea o disciplină exemplară în casa lui. Pe lângă asta mai avea şi darul beuturei şi când se îmbăta lua la bătaie pe cei din casă şi mai ales pe femei. Acestea în ura lor faţă de Virgil hotărâră să-l pună bine. Se ţinu un conziliu familiar la care luă parte şi logodnicul Anittei. Rezultatul conferenţei a fost că: Virgil Gense trebue să fie otrăvit! Propria lui fică se duse în oraşul cel mai apropiat şi cumpără arsenic pe care la cină îl turnă tatălui său în mâncare. S'au dus apoi cu toţii să se culce ca şi când nu s'ar fi întâmplat nimica. Mama cea bătrână a lui însă s'a dus de acasă înainte de otrăvire şi a petrecut noaptea la o pretină a ei. Otrava a avut efect, după 8 zile Virgil Gense a murit în cele mai grozave chinuri.

Făptuitorii se trădară însă îndată după otrăvire. Ei fură arestaţi şi la început mărturisiră crima, la pertractare însă încercară să nege totul. Curtea cu juraţi achită pe Anitta şi pe logodnicul ei Detoisen. Mama otrăvitului însă şi amanta lui, Ecaterina, fură judecaţi la 6 ani muncă silnică. Elena, fata lui care cumpărase arsenicul şi i l pusese în mâncare, deşi a fost aflată vinovată, pentru-că nu avea decât 18 ani a fost internată într'o casă de corecţiune până la anii majorenităţii.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu
Redactor respons.: Victor Branisce

Nr. 17605/908.

Publicaţiune.

Pe baza recercării on. tribunal regesc din loc se aduce la cunoştinţa publică, ca on. acela în privinţa comasării locurilor din „Poiana“ — aflătoare pe hotarul comunei Brassó — a emis următoarea resoluţiune:

Sz. 8962—908.

Végzés.

A brassói kir. törvényszék Brassó város részleges tagositási ügyében az elömunkálatok megkezdése tárgyában az 1908 évi szeptember hó 26-ik napján felvett — 8962—1908 polg. szám alatt levő — jegyzőkönyv alapján az érdekelt birtokosok és az általuk az 1908 évi szeptember hó 26-ik napján tartott tárgyaláson földmérővé közös egyetértéssel megválasztott Schmidt György földmérő, brassói lakos mint vállalkozó között Brassóban a fennebb irt napon megkötött szerződést az 500—908 I. M. szám alatt kiadott utasitás 68 §-a értelmében — azzal a hozzáadással, hogy a tagositás a brassói kir. törvényszéknek 1907 évi december hó 31-én 10348—1907 polg. szám alatt kelt és a marosvásárhelyi kir. itélőtábla által 1908 évi április hó 15 ikén 894—908 polg. szám alatt hozott itélettel helybenhagyott itéletével lett jogerősen elrendelve — ezennel jóváhagyja.

Egyidejüleg a kir. törvényszék a Brassóban 1908 évi szeptember hó 26-ik napján megtartott tárgyaláson az eljáró biró által az érdekelt telek meghalgatásával készitett — 8962—908 polg. szám alatt levő — költségelőirányzatot is 22365 korona 49 fillér, azaz: huszonkétezerháromszázhatvanöt korona 49 fillér végösszeggel a fennebb hivatkozott utasitás 68 és 153 §-ai értelmében jóváhagyja — azzal a kijelentéssel,

hogy az ekként előirányzott költségek behajtása az 1908 évi julius hó 1-ső napjától számitandó 8 (nyolc) év alatt lesz eszközlendő.

A fennebb emlitett földmérői szerződés és a költségelőirányzat a jelen végzés jogerőre jutása után fognak jóváhagyási záradékkal elláttatni.

A kir. törvényszék a fennebb hivatkozott jegyzőkönyvnek azt a részét, mely szerint a 800—1908 I. M. szám alatt kiadott rendelet 21 §-ában jelzett azon bizottság tagjaival, mely az e részben fennálló szabályok értelmében a városi közegeket a birtokrendezési költség járólékok körüli teendőikben ellenőrzi.

Az érdekelt birtokosok által Belindescu István brassói (Podul creţului 7 sz.) és Lupán András gör. kel. egyházgondnok brassói (Alsó-Kákova 4 sz.) lakosok lettek megválasztva, — továbbá azt a részét, melyszerint az 500—908 I. M. szám alatt kiadott utasitás 66 §-a értelmében a fennebb jelzett bizottság elnökéül az eljáró biró által Schiel Gusztáv ev. lut. lelkész brassói lakos lett kinevezve, — tudomásul veszi.

Erről a kir. törvényszék az összes érdekelteket értesiti.

Brassó, 1908 évi október hó 12-én.

A kir. törvényszék üléséből:

Wittich s. k. elnök. Dr. Péter Endre s. k. jegyző.

Brassó, în 7 Noemvrie 1908.

(409,3—3.) *Magistratul orăşănesc.*

Licitaţiune publică.

Biserica rom. gr.-or. Sfântul Nicolae din Rêşnov, comit. Braşovului, **vinde** cu licitaţiune publică din mână liberă, **pădurea de fag** aflătoare pe muntele „Dihamu“, proprietatea ei aflătoare pe teritorul României, judeţul Prahova, comuna Azuga-Buşteni. Licitaţiunea se va ţinea **în 23 Novembre st. v. a. c.** la 10 oare a. m. în Rêşnov, în casa bisericii. Condiţiunile se pot vedea la oficiul parohial în fiecare zi la oarele obicinuite.

Rêşnov, în 8 Nov. v. 1908.

G. PROCA,
preşed. comit. parohial.

(2—3)

Nr. 75/1908. not.

Publicaţiune.

Primăria comunei Şimon (comit. Făgăraş) aduce la publica cunoştinţă, că **în 12 Decemvre st. n. a. c.** la 10 oare a. m. se va ţinea licitaţiune publică şi cu oferte în cancelaria notariatului cercual din Branul superior, pentru **vinderea a 11100 metri cubici de lemne de brad** (moliv) din pădurea comunală „Pleaşa“.

Preţul ssrigărei este 66600 cor. sub care nu se va vinde quantul de lemne descris. Vadiul este de 6660 cor. Ofertele în scris se primesc în ziua de licitaţiune până la 10 oare antemerediane.

Condiţiunile mai de aproape se pot vedea în toate zilele în oarele oficioase în cancelaria notariatului cercual din Branul superior.

Şimon, în 17 Novembre 1908.

Primăria comunală:

George Mănoiu, primar. **Axente Moşoiu,** notar.

(421,1—2.)

Cursul la bursa din Viena.
Din 26 Noemvrie n. 1908

Renta ung. de aur 4%	109 50
Renta de corône ung. 4% . . .	91 54
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½% .	91.25
Impr. căil. fer. ung. în argint 4% .	93 50
Bonurî rurale croate-slavone . .	131.50
Impr. ung. cu premii	146.—
Losuri pentru reg. Tisei şi Seghedin .	94.90
Renta de hârtie austr. 4²/₁₀ . . .	94 90
Renta de argint austr. 4²/₁₀ . . .	94 90
Renta de aur austr. 4%	114.80
Renta de corône austr. 4% . . .	95.05
Bonurî rurale ungare 3½% . . .	84.—
Losurî din 1860	152 50
Acţiî de-ale Băncei ung. de credit	726.—
Acţiî de-ale Băncei austr. de credit	621 75
Acţiî de-ale Băncei austro-ung. .	1735.—

Nr. 2000.—1908.

Publicaţiune de vânzare de lemne.

Aducem la cunoştinţă, că lemnele cari se află în pădurea ce formează proprietatea comunei Veneţia inferioară şi care e în hotarul acestei comune (la 20 kilometri depărtare de staţiunea căii ferate dela Şercaia), cari lemne formează despărţământul „B“ din clasa I. parcela a XIV-a şi din clasa II. partea XV-a a planului de exploatare de economie raţională aprobat în anul 1891 sub Nr. 13179, şi cari în o estindere de 262 05 jug. catastr. se pot exploata din 1907—1929, pe baza ordinaţiunei ministrului de agricultură din 1906 Nr. 93982. I. A—2, se pun în licitaţie publică în cancelaria comunei Veneţia inf. în ziua de **7 Decembre n. 1908** la 9 oare a. m. cu oferte în scris.

Ofertele în scris se primesc până în ziua licitărei la oarele 9½ a. m. şi se deschid după licitarea verbală.

Ofertele închise sunt a se provedea cu un timbru de 1 cor., iar suma oferită trebue să fie conform regulamentului, în cifre şi în litere, şi provăzută cu declaraţia, că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitare şi contract şi că le primeşte necondiţionat.

Pe lângă aceasta fie-care ofert trebue să cuprindă în sine vadiul fixat sau în bani gata sau în hârtii de valoare.

Cantitatea lemnelor ce se liciteazā este:

	49185·54 m^3.	blane de fag,
	12568·53 „	buşteni de fag,
	3830 45 „	uscătură,
La olaltă	65584·52 m^3.	lemne de foc.

Preţul strigărei este de 78400 cor. sub care preţ lemnele nu se vor vinde. Cari vor lua parte la licitaţie, au a depune un vadiu după preţul strigărei în sumă de 7840 cor. în bani gata sau în hârtii de valoare la mâna presidentului comisiei le licitaţie.

Preţuirea, condiţiile de licitare şi contractul se pot vedea la oarele oficioase în cancelaria comunei Alsó-Venecze, apoi la Oficiul silvanal reg. ung. în Şercaia.

Veneţia inferioară, în 4 Novembre 1908.

Primăria comunală.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.